

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน
ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
แสงระพี ล้วนประจักษ์แจ้ง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
เมษายน 2549

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน
ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
แสงระพี ล้วนประจักษ์แจ้ง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

เมษายน 2549

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน
ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ
แสงระพี ล้วนประจักษ์แจ้ง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
เมษายน 2549

แสงระพี ล้วนประจักษ์แจ้ง. (2549). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร*.
สารนิพนธ์ รม.ม. (นโยบายสาธารณะ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: อาจารย์ จักรกิตติ์ ธนาคม

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร 26 โรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ประกอบด้วย ผู้บริหาร/ ผู้อำนวยการ และหัวหน้าฝ่ายต่างๆ จำนวน 70 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ตัวเลือก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานจะใช้สถิติเชิงอนุมาน โดยใช้ค่า t-test และค่า F-test กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบพหุคูณ ตามวิธี LSD (Least Significant Difference) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า

ภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ ของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ควรมีภาวะผู้นำทางด้านร่างกาย ที่มีท่าทางสง่าผ่าเผย และภาวะผู้นำทางด้านจิตใจ และอารมณ์ ที่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน

ภาวะผู้นำด้านความรู้ ของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ควรมีภาวะผู้นำ ด้านการศึกษา ในส่วนที่หมั่นศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดของกฎระเบียบข้อบังคับ และด้านความรู้ทั่วไป ที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล

ภาวะผู้นำด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ควรมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานสูง

ภาวะผู้นำด้านคุณธรรมและจริยธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ควรสนับสนุน และส่งเสริมความก้าวหน้าแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

SCHOOL ADMINISTRATOR'S LEADERSHIP OF LAB SCHOOL PROJECT :
A CASE STUDY OF SECONDARY SCHOOL, BANGKOK METROPOLIS.

AN ABSTRACT
BY
SANGRAPEE LOUNPRAJAKJANG

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Public Administration degree in Public Policy
at Srinakharinwirot University
April 2006

Sangrapee Lounprajakjang. (2006). *School Administrator's Leadership of Lab School Project: A Case study of secondary school, Bangkok Metropolis*. Master's Project, M.P.A. (Public Policy) Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Lecturer Chakratit Dhanagom.

The primary objective of this study is to potentialize school administrator's leadership in one district one model school project a case study of secondary school, Bangkok Metropolis

The sample size of this study is composed of 26 school administrators from one district, one model school comprising: administrator (Dean) and Chief of Department, a total of 70 people. The method of this study is five alternative percentages; mean and standard deviations are used in statistical analysis. T-test analysis and F-test analysis are used to test the study hypothesis. In case statistically significant differences are found LSD (Least Significant Difference) is utilized at the 0.05 level.

Upon the completion of this study, we have identified results as follows;

Leadership regarding personality in one district, one model school project ought to project a stylish or elegant appearance, a bright mind and enthusiastic spirit towards work.

Leadership regarding knowledge in one district, one model school project ought to demonstrate willingness to learn about content and principles / regulations and general knowledge for wide vision.

Leadership regarding ability to perform one's duty in one district, one model school project ought to show responsibility to perform work at high level of competence.

Leadership regarding goodness and ethics in one district, one model school project ought to support and supplement progress.

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
สารนิพนธ์ได้พิจารณาสารนิพนธ์ เรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ
โรงเรียนในฝัน ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ของ นางสาว
แสงระพี ล้วนประจักษ์แจ้ง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลัก
สูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(อาจารย์ จักราทิตย์ ธนาคม)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(อาจารย์ จักราทิตย์ ธนาคม)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(อาจารย์ จักราทิตย์ ธนาคม)

.....กรรมการสอบสารนิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรพิตย์ มีมาก)

.....กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์ ดร. สุชาติ ฝูวงาม)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา สังข์เกษม)

วันที่.....เดือน เมษายน พ.ศ.2549

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์ จักราทิตย์ ฅนาคม ประธานกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.วรพิตย์ มีมาก กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ และ อาจารย์ ดร.สุชาติ ผิวงาม ท่านทั้งสามได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงานวิจัยนี้ทุกขั้นตอน อีกทั้งทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำวิจัยในชุมชนและรู้ถึงคุณค่าของงานวิจัยที่จะช่วยให้การทำงานในด้านการพัฒนาเป็นไปอย่างมีคุณค่ามากขึ้น และท่านทั้งสามยังเป็นแบบฉบับของอาจารย์ที่ทุ่มเทให้กับศิษย์และงานด้านวิชาการอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยในการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ซึ่งทำให้ผู้วิจัยรู้ว่าการศึกษาระดับปริญญาโทของผู้วิจัยนั้นมิได้สิ้นสุดลงเพียงการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลงได้เท่านั้น หากผู้วิจัยได้ซึมซับเอากระบวนการเรียนรู้ที่ถูกจุดประกายขึ้นในระยะเวลา 2 ปี ที่ผ่านมา ให้กลายเป็นการเรียนรู้ที่ต้องสืบเนื่องต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด และจะต้องนำเอาความรู้นั้นไปยังประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นต่อไปอีกด้วย จึงจะสมตามเจตนารมณ์ของรัฐประศาสนศาสตร์อย่างสมบูรณ์

ขอขอบคุณเพื่อนๆ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาคพิเศษ รุ่นที่ 1 ทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

ท้ายสุด คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา มารดา คุณอา และอาจารย์หม่อม ซึ่งเป็นที่เคารพยิ่ง รวมทั้งให้กำลังใจและทุนการศึกษา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

แสงระพี ล้วนประจักษ์แจ้ง

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
	ความสำคัญของการวิจัย.....	3
	ขอบเขตของการวิจัย.....	3
	ขอบเขตของเนื้อหา.....	3
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	4
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
	สมมติฐานในการวิจัย.....	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
	แนวความคิดคุณลักษณะของผู้บริหาร.....	6
	แนวความคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำและคุณสมบัติของการเป็นผู้นำ.....	7
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	18
	การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....	18
	การหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	20
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	21
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	21
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	22
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	25
	การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า.....	25
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	25

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
5	สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	42
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	42
	สมมติฐานในการวิจัย.....	42
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	43
	อภิปรายผล.....	46
	ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	47
	ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป.....	48
	บรรณานุกรม.....	49
	ภาคผนวก.....	52
	ภาคผนวก ก.....	53
	ภาคผนวก ข.....	58
	ภาคผนวก ค.....	84
	ประวัติย่อผู้ทำวิจัย.....	89

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ	26
2	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามช่วงอายุ	26
3	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	26
4	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามช่วงประสบการณ์ในการ บริหารโรงเรียน.....	27
5	แสดงผลค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ ด้านความสามารถในการ บริหารงาน และด้านคุณธรรม และจริยธรรม โดยรวม และรายด้าน.....	28
6	แสดงผลค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพของด้านร่างกาย และทางด้านจิตใจ และ อารมณ์.....	29
7	แสดงผลค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านความรู้ ของด้านการศึกษา และด้านความรู้ทั่วไป	30
8	แสดงผลค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน.....	31
9	แสดงผลค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านคุณธรรม	32
10	แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล กับภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ ของ ด้านร่างกาย.....	33
11	แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล กับภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ ของ ด้านจิตใจ และอารมณ์.....	34
12	แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล กับภาวะผู้นำด้านความรู้ ด้านการศึกษา.....	35
13	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน กับภาวะผู้นำด้านความรู้ ของด้านการศึกษา	36
14	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับวุฒิการศึกษา แตกต่างกันกับภาวะผู้นำด้านความรู้ ของด้านการศึกษา	36
15	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การ ทำงาน แตกต่างกับภาวะผู้นำด้านความรู้ ของด้านการศึกษา.....	37

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

16	แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล กับภาวะผู้นำด้านความรู้ ด้าน ของความรู้ทั่วไป.....	38
17	แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล กับภาวะผู้นำด้านความสามารถ ในการบริหารงาน.....	39
18	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน กับภาวะผู้นำด้านความสามารถในการบริหารงาน	40
19	แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล กับภาวะผู้นำด้านคุณธรรม	41
20	แสดงสรุปผลภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน รายด้าน และรายข้อ	44

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

- 1 แผนภาพแสดงแนวประสานทฤษฎีทั้ง 3 กลุ่ม James H. Donelly, Jr.
“ Fundamentals of Management,” 10

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เนื่องจากการศึกษาเป็นหัวใจของการพัฒนา และ “คน” เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของสังคม ที่บทบาทของการศึกษาจะช่วยให้มีคุณภาพ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยได้อย่างเป็นสุขทันต่อการเปลี่ยนแปลง การศึกษาจึงเป็นพลวัต คือ ต้องปรับเปลี่ยน และสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของประเทศชาติ ซึ่งกระแสการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังนั้นสังคมไทยจำเป็นต้องทบทวนการจัดการศึกษาใหม่ เพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคมอย่างแท้จริง ที่สามารถพาชาติบ้านเมืองให้รอดพ้นจากวิกฤตการณ์ไปสู่ความเจริญก้าวหน้า การศึกษาจะต้องช่วยพัฒนา “คน” โดยมีเป้าหมายของการจัดการศึกษาต้องมุ่งสร้าง “คน” หรือ “ผู้เรียน” ให้มีคุณลักษณะที่มีศักยภาพ และสามารถพัฒนาตนเอง (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.2542 :1)

ปัจจุบันผลสะท้อนของปัญหาการศึกษาไทยที่เด็กได้รับการศึกษาแล้ววิเคราะห์ไม่เป็น ไม่รักการอ่าน อ่านหนังสือ หรืออ่านข่าวแล้ววิเคราะห์ไม่ได้ จำเป็นต้องฝึกการอ่านตั้งแต่ปฐมวัย เพื่อปูพื้นฐานให้เด็กสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดเวลา คิดให้เท่าทันโลกอนาคตที่จะเกิดขึ้น การเรียนการสอนต้องทำให้เด็กเติบโตด้วยความเชื่อมั่น มีระบบที่ทำให้เด็กสามารถพัฒนาตนเองตลอดเวลาและพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพสูงสุด เพิ่มมูลค่าความเป็นมนุษย์ให้สูงขึ้นโดยมีบูรณาการเกิดขึ้นทุกปี ที่จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกสนุกกับการเรียน โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ที่ต้องปลูกฝังให้ “เป็น” เพื่อไว้ใช้ค้นคว้าหาความรู้ตลอดชีวิต ทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถแสดงออกในเชิงความคิดสร้างสรรค์ เจตนารมณ์ดังกล่าวจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ เด็กต้องได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ มาตรฐานดี เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนที่มีคุณภาพมาตรฐาน แต่โรงเรียนดังกล่าวมีไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยเฉพาะอำเภอในชนบทห่างไกล ซึ่งคนยากจนต้องเรียนในเขตพื้นที่ และเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (สถาบันราชภัฏสวนดุสิต 2546:66)

แนวคิดเรื่องโรงเรียนในฝัน ได้รับการเสนอขึ้นภายใต้สมมติฐานที่ต้องการลดความไม่เท่าเทียมทางการศึกษา โดยหวังว่าจะเปิดโอกาสให้ทุกคน ได้เรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพใกล้เคียง หรือเท่าเทียมกัน (โรงเรียนในฝัน) ซึ่งปัจจุบัน โรงเรียนในฝัน เป็นโรงเรียนชั้นนำที่มีความเข้มแข็งทางด้านวิชาการอย่างแท้จริง มีมาตรฐานทั้งด้านผู้เรียน และผู้สำเร็จการศึกษา มาตรฐานด้านการเรียนรู้ หลักสูตร และการเรียนการสอน โดยกระทรวงศึกษาธิการได้จัดรายชื่อโรงเรียนชั้นนำที่เข้าร่วมเป็นโรงเรียนพี่เลี้ยง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 26 โรงเรียน และเขต

ปริมณฑล และต่างจังหวัด จำนวน 49 โรงเรียน รวมทั้งโรงเรียนนานาชาติ จำนวน 39 โรงเรียน ที่จะ เป็นพี่เลี้ยงในการให้คำแนะนำ ให้กับโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน

คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเห็นชอบในหลักการโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2546 และมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินโครงการพัฒนาแนวคิดและ หลักการโดยมีความเชื่อที่ว่า การศึกษาสามารถพัฒนาบุคคลให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถลด ช่องว่างของบุคคลในสังคมลงได้ ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนชาวไทยสามารถหลุดพ้นจากวงจรความ ยากจน ซึ่งเป็นความมุ่งมั่นที่สำคัญของรัฐบาล (สถาบันราชภัฏสวนดุสิต 2546:1)

จากการวิจัยพบว่าการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อให้มีมาตรฐานต้องอาศัยความร่วมมือจาก บุคคลหลายฝ่าย เป็นต้นว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ ตลอดจนชุมชน ในบรรดาบุคคลดังกล่าว นั้น ผู้บริหารโรงเรียน เป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งในการบริหารโรงเรียน ให้ดำเนินไปด้วยความ เรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ (กรมสามัญศึกษา. 2531:ข)

ผู้บริหารโรงเรียนจึงเปรียบเสมือนหัวใจของสถานศึกษา ที่มีใช้ทำหน้าที่เพียงแต่บริหาร โรงเรียนไปตามระเบียบของราชการเท่านั้น แต่จำเป็นต้องแสดงบทบาทของผู้นำที่แท้จริงใน สถานศึกษานั้นๆด้วย ผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะความเป็นผู้นำสูง ย่อมสามารถทำให้สิ่งที่ตน รับผิดชอบสำเร็จได้ด้วยดี ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนที่มีความสามารถจึงต้องเป็นทั้งผู้บริหาร และผู้นำควบคู่กันไป (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2534: 175)

การคัดเลือกผู้ที่ได้รับการแต่งตั้ง ให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จะใช้กระบวนการคัดเลือกผู้บริหารโรงเรียนจากการประเมินประสบการณ์เดิม และฝึกอบรม ตามหลักสูตรของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูก่อน เข้าสู่ตำแหน่ง ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการคัดเลือก และฝึกอบรมอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ก็พบว่าการ บริหาร และการจัดการในโรงเรียนมัธยมศึกษายังมีปัญหา และอุปสรรคอีกมาก (สมาน ชาติยานนท์ และมณฑิลา ชุตินบุตร. 2532:83) กล่าวคือ มีเสียงตำหนิว่าผู้บริหารโรงเรียนบางคนยังขาดความรู้ ในด้านวิชาการ ความเข้าใจในหลักสูตร และการกำหนดเป้าหมายในการทำงานของโรงเรียนยังไม่ ชัดเจน ในขณะที่เดียวกันก็มีผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการงาน และการเข้า ร่วมกับผู้ร่วมงานได้ดีก็มีไม่น้อย สิ่งเหล่านี้จะเกิดจากคุณลักษณะของผู้บริหาร ในด้านภูมิหลัง ความรู้ ประสบการณ์ในการบริหาร

ดังที่ ไพฑูรย์ เจริญพันธ์วงศ์ (2525:5) ได้ให้ความเห็นว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำเป็นสิ่งที่ สำคัญสมควรศึกษาวิเคราะห์เพราะว่าพฤติกรรมความเป็นผู้นำจะชี้ให้เห็นว่าผู้นำนั้นๆ มีคุณสมบัติ และภาวะผู้นำ มีความสามารถ และมีลักษณะผู้นำเหมาะสมแก่ตำแหน่งเพียงใด สอดคล้องกับ ความเห็นของ สมพงษ์ เกษมสิน (2521:219) ที่ชี้ให้เห็นว่า ในการบริหาร หรือองค์กรใดก็ตาม ผู้นำ เป็นจุดดวงประทีปขององค์กร ความสามารถ และลักษณะผู้นำมีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคุณภาพ และ คุณค่าขององค์กรที่จะสะท้อนให้เห็นประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานในองค์กร

ดังนั้น การศึกษาให้ทราบถึงภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามทฤษฎีคุณลักษณะของผู้นำ ในด้าน ลักษณะทางกาย และลักษณะทางบุคลิกภาพ ควรมีลักษณะอย่างไร เพื่อใช้เป็นคุณลักษณะสำคัญของ ผู้บริหารโรงเรียนชั้นนำของ โครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน และเพื่อที่จะใช้เป็นแนวทาง สำหรับการฝึกฝนตนเองของผู้บริหารตามโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ในการศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 26 โรงเรียน ที่จะเป็นโรงเรียนพี่เลี้ยง ว่ามีคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารอย่างไร เพื่อนำข้อมูลที่ได้ ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้าร่วม การดำเนินโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝันให้มีประสิทธิภาพ ภายใต้การปฏิรูปการศึกษา สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปใช้พิจารณาหาแนวทาง พัฒนาผู้บริหารที่เข้าร่วมโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียนในท้องถิ่น ปรับปรุงเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน และจะทำให้เป็นการ กระกระจายโอกาสให้คนส่วนใหญ่ของประเทศได้มีโอกาสเรียนโรงเรียนชั้นดี จากการดำเนินงานของ ผู้บริหารที่มีมาตรฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ที่ได้รับคัดเลือกเข้าร่วมเป็นโรงเรียนพี่เลี้ยงในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 26 โรงเรียน ซึ่งภาวะ ผู้นำของผู้บริหารจะประกอบด้วย ในด้านบุคลิกภาพ ของด้านร่างกาย และด้านจิตใจ และอารมณ์, ด้านความรู้ ของ ด้านการศึกษา และด้านความรู้ทั่วไป, ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้าน คุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารโรงเรียน

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนพี่เลี้ยงในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร และการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาจากกลุ่มประชากร ผู้บริหาร 26 โรงเรียน ประกอบด้วย

ผู้บริหาร/ ผู้อำนวยการ

หัวหน้าฝ่ายต่างๆ

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน ดังนี้

3.1.1 เพศ

3.1.2 อายุ

3.1.3 วุฒิการศึกษา

3.1.4 ประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน

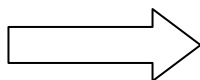
นิยามศัพท์เฉพาะ

ภาวะผู้นำ คือ การเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ มีร่างกายแข็งแรง มีการตัดสินใจที่ดี มีความรับผิดชอบ กล่าวคือ มีภาวะผู้นำในด้านบุคลิกภาพ ของด้านร่างกาย และด้านจิตใจ และอารมณ์, ด้านความรู้ ของ ด้านการศึกษา และด้านความรู้ทั่วไป, ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้านคุณธรรมจริยธรรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

1. เพศ
2. อายุ
3. วุฒิการศึกษา
4. ประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน

ตัวแปรตาม

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียน

- ภาวะผู้นำในด้านบุคลิกภาพ
 - ด้านร่างกาย
 - ด้านจิตใจ และอารมณ์
- ภาวะผู้นำในด้านความรู้
 - ด้านการศึกษา
 - ด้านความรู้ทั่วไป
- ภาวะผู้นำทางด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน
- ภาวะผู้นำในด้านคุณธรรม จริยธรรม

สมมติฐานของการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน มีแนวโน้มว่าควรเป็นไปในทางที่ดี
2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ในด้านปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ไม่ส่งผลทำให้เกิดความแตกต่างในประเด็นของภาวะผู้นำในด้านบุคลิกภาพ ของด้านร่างกาย และด้านจิตใจ และอารมณ์, ด้านความรู้ ของ ด้านการศึกษา และด้านความรู้ทั่วไป, ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้านคุณธรรมจริยธรรม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้นำที่มีภาวะความเป็นผู้นำ มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่อย่างมีประสิทธิภาพของกลุ่ม ความเป็นผู้นำของหัวหน้า หรือผู้บังคับบัญชาขององค์การสามารถนำสมาชิกของกลุ่ม หรือผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน และสร้างไว้ซึ่งผลผลิต หรือคุณภาพของผลงานให้อยู่ในระดับที่สามารถทำให้กลุ่มอยู่รอด องค์การมีความมั่นคง และเป็นที่พึงพอใจของมวลสมาชิกภายในกลุ่ม ในสถานศึกษาหรือโรงเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียน หรือครูใหญ่เป็นผู้ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ควบคุม ดูแล บังคับบัญชากิจการต่างๆ ในโรงเรียนให้เป็นตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา แม้ว่าการวางจุดมุ่งหมายไว้แน่ชัด แต่หากขาดผู้นำก็ไม่สามารถบรรลุผลได้ ผลสำเร็จในการบริหารงานขึ้นอยู่กับภาวะความเป็นผู้นำอย่างมาก

ในการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษา และรวบรวมเอกสาร และงานที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เพื่อศึกษาถึงสาระสำคัญเกี่ยวกับ เรื่อง ดังนี้

1. แนวความคิดคุณลักษณะของผู้บริหาร
2. แนวความคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำและคุณสมบัติของการเป็นผู้นำ
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวความคิดคุณลักษณะของผู้บริหาร

นักวิชาการได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนไว้อย่างกว้างขวาง เมื่อสังเคราะห์แนวคิดแล้วพอสรุป คุณลักษณะที่ดี และจำเป็นของผู้บริหารโรงเรียน ได้ 4 ประการ ดังนี้

1. มีความรู้ในงานบริหาร สามารถกำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้เจริญก้าวหน้าอยู่เสมอ
2. มีคุณธรรม รู้จักเสียสละ ทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนร่วม
3. มีมนุษยสัมพันธ์ดี วางตัวดี มีความเห็นอกเห็นใจ และให้เกียรติผู้อื่น
4. มีความอดทน มีความกล้าหาญ มีความสามารถในการตัดสินใจโดยรวดเร็ว

ความเหมาะสมของผู้บริหารในฐานะผู้นำโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีลักษณะเป็นผู้นำที่เหมาะสม กับสภาพของโรงเรียน และสถานการณ์ แนวการพิจารณา

1. ลักษณะที่เด่นชัดของผู้บริหาร เช่น ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความเข้มแข็งในการปฏิบัติงาน ความคิดริเริ่ม การตัดสินใจ
2. ความรู้สึกของครู และนักเรียนที่มีต่อผู้บริหาร และการปฏิบัติงานของผู้บริหาร
3. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรในโรงเรียน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง
4. ความรอบรู้ และประสบการณ์ และการรู้จักปรับปรุงตนเองของผู้บริหาร (การศึกษาไทย 2521: 222)

สมพงษ์ เกษมสิน (อ้างอิงจาก วราภรณ์ เดชพงษ์. 2547:27) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะทางด้านร่างกายของผู้ผู้นำว่า จะต้องมียุทธศาสตร์ที่สมบูรณ์จึงจะเป็นประโยชน์ในการบริหารงานโดยเฉพาะ ดังนี้

1. เป็นที่ยอมรับนับถือของผู้ร่วมงานว่าแข็งแรง
2. เป็นที่ดึงดูดใจคนอื่นให้เชื่อตามได้
3. ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดจากการปฏิบัติงาน

อภิรมย์ ณ นคร (อ้างอิงจาก วราภรณ์ เดชพงษ์. 2547:27) ได้ให้ความเห็นว่า ผู้บริหารควรประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญๆ คือ มีพื้นฐานการศึกษาที่สูงพอ มีความรู้ด้านวิชาการเฉพาะด้านอย่างลึกซึ้ง มีประสบการณ์ และระดับความรู้ในตำแหน่งสูงพอ

2. แนวความคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำและคุณสมบัติของการเป็นผู้นำ

ความหมายของผู้นำ

ภิญโญ สาร (2523:344-345) (อ้างอิงจาก ผัน หอมเกตุ. 2534) ให้ความหมายของผู้นำว่า ผู้นำ คือ

1. บุคคลหนึ่งในกลุ่มที่มีอำนาจ มีอิทธิพล หรือมีความสามารถในการจูงใจคนให้ปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการหรือคำสั่งของเขาได้ ผู้นำมีอิทธิพลเหนือการปฏิบัติงานหรือพฤติกรรมของผู้อื่น
2. ผู้นำ คือผู้มีอำนาจเหนือในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relations) ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการ 2 ทาง (Two ways process) คือผู้นำมีอิทธิพลเหนือผู้ตามและในทำนองเดียวกัน บางคราวผู้ตามก็มีอิทธิพลเหนือผู้นำ
3. ผู้นำแตกต่างจากหัวหน้า หรือผู้บริหาร คน 2 คนนี้อาจจะเป็นคนๆเดียวกันก็ได้ แต่ไม่จำเป็นต้องเสมอไป

มอร์เฟต และคนอื่นๆ (Morphet and others. 1967:122) (อ้างอิงจาก ไพโรจน์ อิวังโส. 2530) ให้ความหมายว่า ผู้นำคือผู้มีอิทธิพลต่อการกระทำพฤติกรรม ความเชื่อถือ และความรู้สึกของบุคคลหนึ่งในระบบสังคมที่มีต่ออีกบุคคลหนึ่ง โดยที่ผู้ถูกกระทำเต็มใจยอมรับอิทธิพลนั้น

ฮาลบิน ได้ให้ความหมายของผู้นำ ไว้ว่า ผู้นำคือผู้ที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งใน 5 ประการต่อไปนี้

1. บุคคลผู้หนึ่งที่มีบทบาท หรืออิทธิพลต่อบุคคลในหน่วยงานมากกว่าบุคคลอื่น
2. บุคคลที่มีบทบาทเหนือกว่าคนอื่น
3. บุคคลที่มีบทบาทอันสำคัญที่สุดในการทำงานให้หน่วยงานดำเนินไปสู่จุดหมายที่วางไว้
4. บุคคลผู้หนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกจากบุคคลอื่นๆให้เป็นผู้นำ
5. บุคคลผู้หนึ่งดำรงตำแหน่งผู้นำในหน่วยงาน หรือหัวหน้าหน่วยงาน (Halpin 1966:27-28)

อย่างไรก็ตาม ได้มีผู้พยายามให้ความหมายของผู้นำในลักษณะแตกต่างกัน เช่น

ผู้นำ คือ บุคคลที่มีอำนาจเหนือในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีอิทธิพลเหนือผู้ตาม

ผู้นำคือ ผู้ที่ใช้อิทธิพล หรืออำนาจหน้าที่ในความสัมพันธ์ ซึ่งมีอยู่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาใน

สถานการณ์ต่างๆ เพื่อการปฏิบัติการ และอำนวยความสะดวก โดยใช้กระบวนการติดต่อซึ่งกัน และกัน เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ผู้นำ คือ ผู้ที่สร้างอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อจะก่อให้เกิดความพยายามในการดำเนินงานให้บรรลุ ถึงวัตถุประสงค์ร่วมกัน

จากความหมายของผู้นำข้างต้น นั้น พอจะสรุปได้ว่า ผู้นำ คือ บุคคลผู้มีอำนาจ และมีอิทธิพลในหน่วยงาน ในการสั่งการ คำสั่งให้บุคคลภายในหน่วยงานนั้นๆ ปฏิบัติตาม ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุจุดหมายร่วมกัน

คำว่า ภาวะผู้นำ ตรงกับภาษาอังกฤษ ว่า Leadership ซึ่งหมายถึง การเป็นผู้นำโดยการใช้อิทธิพล ในการดำเนินงาน หรือการบริหารการ

สำหรับการให้ความหมาย หรือคำนิยามของภาวะผู้นำนั้น นับว่าเป็นเรื่องยากพอสมควรเพราะ

1. ภาวะผู้นำมีขอบเขตกว้างขวาง และเกี่ยวกับตัวแปรต่างๆ มากมาย
2. ภาวะผู้นำเป็นผลงานของสหวิชา สหสถาบัน และสหวิชาชีพ จึงมีวิธีการมองแตกต่างกัน

ตามสาขาวิชา สถาบันและอาชีพ

3. องค์ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำ ยังถือเป็นข้อยุติไม่ได้ เนื่องจากผลการศึกษาเกี่ยวกับ เรื่องนี้ยังขัดแย้งกันอยู่มาก

นอกจากนี้ ยังมีผู้ให้คำอธิบาย ไว้หลายลักษณะ ดังนี้

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2527:83) คำว่า ภาวะผู้นำ เป็นการใช้อิทธิพล ให้ผู้อื่นร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน ให้บรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์

เทอร์รี่ (1977:410) อธิบายว่าเป็นกระบวนการกระตุ้นให้บุคคลเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่ม

อุทัย หิรัญโต (2520:19) ภาวะผู้นำ หมายถึง การใช้อิทธิพลจูงใจให้ผู้ร่วมงาน หรือผู้ตามร่วมมือปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยที่คนเหล่านั้นเห็นว่า เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา

ธีรฤทธิ ประทุมพรรัตน์ และคนอื่นๆ (2530:77) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ เป็นความสามารถ หรือ ภาวะการณ์ผู้นำก่อให้เกิดอิทธิพลต่อคนอื่นๆ หรือกลุ่ม เพื่อให้เกิดความพยายามร่วมกันในการทำงาน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ในสถานการณ์ใด สถานการณ์หนึ่ง

ธอมป์สัน (Thompson. 1980:58) ชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเป็นอิทธิพลที่เกิดจากคุณสมบัติส่วนตัวที่พยายามใช้อิทธิพลดึงดูดให้ผู้ร่วมงานมีความเห็นคล้อยตาม และยินยอมปฏิบัติตามความต้องการของตน โดยอาศัยสถานการณ์ขณะนั้นช่วย

อรุณ รักธรรม (2527:187) นิยามภาวะผู้นำไว้ว่า ภาวะผู้นำคือ การที่ผู้นำใช้อิทธิพลในความสัมพันธ์ ซึ่งมีอยู่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อปฏิบัติการ และอำนวยความสะดวกโดยใช้กระบวนการติดต่อซึ่งกันและกันในอันที่จะทำให้บรรลุตามเป้าหมาย หรือ ภาวะผู้นำก็คือ ความสามารถของบุคคลที่จะชักจูงผู้อื่น ให้ผู้อื่นร่วมฟังร่วมใจกับตนดำเนินการไปสู่จุดหมายของตนได้

จากความหมายของภาวะผู้นำที่กล่าวมา อาจสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ คือ การใช้ความสามารถของบุคคล ที่จะให้ผู้ตามร่วมมือ ร่วมใจในการปฏิบัติงาน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ทฤษฎีภาวะผู้นำ

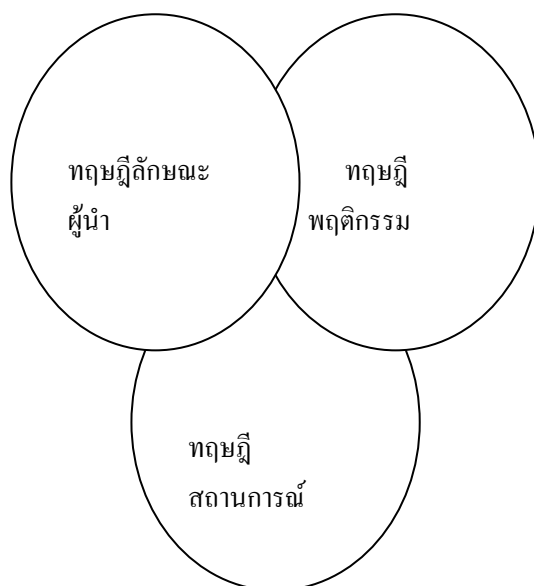
ทฤษฎีภาวะผู้นำมีหลายทฤษฎีด้วยกันดังที่ ดอนเนลลี (Donnelly) ได้สรุปทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ โดยแยกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ทฤษฎีลักษณะผู้นำ (Trait of Leadership) เป็นกลุ่มพิจารณาถึงลักษณะเฉพาะตัวในการเป็นผู้นำหลัก

1. ทฤษฎีเชิงพฤติกรรม (Personal Behavioral Theory of Leadership) เป็นกลุ่มทฤษฎีที่พิจารณาถึงลักษณะเฉพาะตัวผู้นำตามวิธีการใช้อำนาจ หรือพฤติกรรมของผู้นำ

2. ทฤษฎีสถานการณ์ (Situational Theory or Contingency Theory) เป็นทฤษฎีที่ถือว่าภาวะผู้นำเป็นเรื่องของสถานการณ์ไม่ใช่เรื่องของแต่ละบุคคล

ทั้งสามทฤษฎี สอดคล้องกัน และสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพแสดงแนวประสานทฤษฎีทั้ง 3 กลุ่ม

ที่มา : James H. Donnelly, Jr. “ Fundamentals of Management,”

Functions, Behavior, and Models (Dallas, Texas : Business Publication, 1978)

p.255

ทฤษฎีลักษณะผู้นำ (Trait theory of leadership)

ทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า ผู้นำที่ประสบความสำเร็จจะมีคุณลักษณะของบุคลิกภาพหรือคุณสมบัติพิเศษ ซึ่งเกื้อกูลให้ประสบความสำเร็จ เช่น ผู้นำที่มีประสบการณ์มักมีร่างกายสูง ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่า คุณลักษณะของผู้นำเป็นพันธุกรรมที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ มิได้เกิดจากการฝึกอบรมจากทฤษฎี ผู้ที่เชื่อทฤษฎีนี้พยายามศึกษาถึงลักษณะของผู้ปกครอง หรือนักบริหารผู้ยิ่งใหญ่ โดยในปี ค.ศ. 1948-1979 สตีอกดิลล์ (Stogdill) ได้รวบรวมผลงานวิจัยคุณลักษณะผู้นำ ด้านต่างๆ ได้ดังนี้

1. คุณลักษณะทางกาย (Physical Characteristics) ได้แก่ อายุ ลักษณะท่าทาง ส่วนสูง น้ำหนัก สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยส่งเสริมให้มีลักษณะผู้นำในตนเอง และสามารถสร้างความยำเกรงให้กับสมาชิกภายในกลุ่มได้

2. ภูมิหลังทางสังคม (Social Background) การศึกษาเป็นจำนวนมากได้ตรวจสอบภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม ของผู้นำได้เป็นปัจจัยดังนี้ เช่น การศึกษา สถานภาพทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมให้สูงขึ้น

จากผลการศึกษาดังกล่าวเป็นที่ยอมรับว่า คุณลักษณะหนึ่งที่ผู้นำจะต้องมี และเหมือนกับกรณีคุณลักษณะทางกาย ตำแหน่งผู้นำนอกจากจะขึ้นอยู่กับปัจจัยภูมิหลังทางสังคมดังกล่าวแล้ว อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านอื่นๆ อีกด้วย

3. สถิติปัญญาความรู้ความสามารถ การศึกษาเป็นจำนวนมากได้ตรวจสอบถึงความสัมพันธ์ระหว่างสติปัญญา ความรู้ความสามารถ กับสถานภาพความเป็นผู้นำแสดงหรือชี้ให้เห็นว่าผู้นำมักมีลักษณะ พุดเก่ง ตัดสินใจดี และมีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

4. บุคลิกภาพ จากการศึกษาค้นคว้าได้มีการพิจารณาตรวจสอบปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพ คือ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความระมัดระวังสูง

5. คุณลักษณะที่เกี่ยวกับงาน ผู้นำตามคุณลักษณะแบบนี้ จะมีความต้องการความสำเร็จ และความรับผิดชอบสูง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

6. คุณลักษณะทางสังคม ผู้นำตามลักษณะแบบนี้ เป็นผู้ที่ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ อย่างกระตือรือร้น เป็นผู้ที่ชอบการติดต่อพบปะสังสรรค์กับบุคคลอื่น และให้ความร่วมมือกับบุคคลต่างๆ ได้ดี ซึ่งผู้นำคนใดก็ตามที่มีคุณลักษณะดังกล่าว มักจะมีส่วนทำให้ความเป็นปึกแผ่นของกลุ่มเหนียวแน่นยิ่งขึ้น

คุณสมบัติของผู้นำทางการศึกษา

ผู้บริหารการศึกษาจะต้องแสดงพฤติกรรมผู้นำในการจูงใจบุคลากรในหน่วยงาน/สถานศึกษาให้ดำเนินการตามที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ ซึ่งการที่ผู้บริหารจะสามารถจูงใจให้บุคลากร ปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์เพียงใดนั้น ก็ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติส่วนตัวของผู้บริหาร ซึ่ง เจริญผล สุวรรณโชติ (2519:9) ได้กล่าวว่าคุณสมบัติของผู้บริหารการศึกษา จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่นักการศึกษาคิดขึ้น จำเป็นที่นักบริหารการศึกษาจะได้ใช้เป็นหลักในการบริหารงาน ทั้งนี้เพราะผู้บริหารจะต้องดำเนินงานวางนโยบาย และกำหนดจุดมุ่งหมายให้ตรงกับทฤษฎีที่นักการศึกษาได้กำหนดแนวทางเอาไว้

2. ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการบริหารการศึกษา เป็นเครื่องนำทางในการเลือกตัดสินใจการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความรู้เกี่ยวกับสังคมวิทยา นักบริหารจะต้องเรียนรู้ถึงลักษณะของสังคมที่แตกต่างกันจะมีผลต่อการบริหารงานของหน่วยงานที่แตกต่างกันออกไป การบริหารงานจึงต้องเป็นไปตามสังคมนั้นๆ

4. ความรู้เกี่ยวกับการวิจัย ผู้บริหารจะต้องสามารถอ่านผลการวิจัยได้ แม้จะไม่มีผู้เชี่ยวชาญจนถึงกับเป็นนักวิจัยก็ตาม แต่ก็ต้องสามารถทำการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับองค์การของตนได้ หรือสามารถนำผลการวิจัยไปปรับปรุง และพัฒนาองค์การของตนได้

เจคอบเซน ลอกซดอน และวิกแมน (Jacobsen, Logsdon and Wiegman 1973:40-44) สรุปว่า ผู้ที่จะเป็นครูใหญ่นั้น ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. คุณสมบัติทั่วไป

1.1 เป็นผู้มีความสามารถในการจัดการ และการเป็นผู้บริหารที่มีทักษะ

1.2 บริหารโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 เป็นผู้มีเทศ หรือประสานงานการเรียนการสอน

1.4 มีความเฉลียวฉลาด และมีไหวพริบในการบริหาร

1.5 สามารถตัดสินใจได้อย่างฉับพลัน และถูกต้อง รู้จักมอบอำนาจ และความรับผิดชอบแก่ผู้ที่เหมาะสม

2. คุณสมบัติส่วนตัว

ครูใหญ่ควรมีความสามารถในด้านการสอน และการบริหารจัดการสอน และต้องเป็นผู้มีความรู้ทางการศึกษาทั้งทฤษฎี และปฏิบัติ ยอมรับรูปแบบการสอนที่ดีอื่นๆ มากกว่าที่จะยึดแบบที่ตนเองมีความชำนาญ

ครูใหญ่ต้องมีสุขภาพดี บุคลิกภาพดี พูดหรือฟังได้ชัดเจน มีสุขภาพจิตดี มีปัญญาสูง สามารถหาเทคนิคการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูง มีใจกว้างยอมรับความคิดเห็นของคณะครู และเด็ก เป็นผู้ที่มีเสน่ห์ในตนเอง และมีอารมณ์มั่นคง

ผู้บริหารโรงเรียนกับภาวะผู้นำ

วาทิช ประทุมพันธ์ (2545: 32) ผู้บริหารโรงเรียนต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำ กล่าวคือ ต้องเป็นตัวอย่างในด้านพฤติกรรม และเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียน การแสดงออกของผู้บริหารมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของครู และนักเรียนด้วย ดังนั้นถ้าผู้บริหารรู้จักนำภาวะผู้นำมาใช้ในการทำงานให้ถูกกับสภาพโรงเรียน โดยทำให้ผู้ร่วมงานรู้สึกว่าคุณบริหารมีความบริสุทธิ์ใจในการทำงาน และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นในเรื่องต่างๆ จะก่อให้เกิดความศรัทธา ความสามัคคี ร่วมมือ ร่วมใจในการทำงาน ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุตามจุดประสงค์

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ คือ การเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ มีร่างกายแข็งแรง มีการตัดสินใจที่ดี มีความรับผิดชอบ กล่าวคือ มีภาวะผู้นำในด้านบุคลิกภาพ ของด้านร่างกาย และด้านจิตใจ และอารมณ์, ด้านความรู้ ของ ด้านการศึกษา และด้านความรู้ทั่วไป, ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้านคุณธรรมจริยธรรม ดังนี้

ภาวะผู้นำในด้านบุคลิกภาพ ของด้านร่างกาย และด้านจิตใจ และอารมณ์

สุจิตรา เกิดวุฒิก (2541: 34) (อ้างอิงจาก ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2539: 5) ภาวะผู้นำในด้านบุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลในด้านต่างๆ ทั้งส่วนภายนอก และส่วนภายใน ซึ่งหมายถึง รูปร่างหน้าตา สติปัญญา และความถนัด

สุจิตรา เกิดวุฒิก (2541: 34) (อ้างอิงจาก นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. 2539: 39-40) กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนด้านบุคลิกภาพว่า ประกอบด้วย

1. บุคลิกภาพทางด้านร่างกาย ได้แก่ รูปร่างหน้าตา ความมีชีวิตชีวา ร่าเริง การแต่งกาย วาจา ท่าทางการวางตน สุขภาพ

2. บุคลิกภาพทางด้านจิตใจ และอารมณ์ ประกอบด้วย อุดมการณ์ ความเชื่อมั่นตนเอง เสียสละ ศรัทธา ความเห็นอกเห็นใจ ความอดทน ขยัน

ภาวะผู้นำด้านความรู้ ของ ด้านการศึกษา และด้านความรู้ทั่วไป

สุจิตรา เกิดวุฒิก (2541: 37) (อ้างอิงจาก สมพงษ์ เกษมสิน. 2523:293-296) ให้ความเห็นว่า ความสามารถ และทักษะต่างๆ ของผู้นำที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แบ่งเป็นข้อใหญ่ ได้คือ

1. ด้านพื้นฐานและประสบการณ์ ผู้นำที่มีคุณสมบัติในด้านการตัดสินใจวินิจฉัยสั่งการ การวางแผนงานเพื่อจะได้พิจารณาในการเลือกวิธีการที่ถูกต้อง นอกจากนี้ผู้นำยังต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ทั้งทางเทคนิค และการบริหาร

2. ด้านสติปัญญา และคุณภาพสมอง ความสามารถทางสติปัญญา และคุณภาพสมองเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้หน้าหน้าที่ผู้บริหารมาก อาจแยกพิจารณาได้ดังนี้

2.1 ความสามารถในการเหตุผล ความมีเหตุผลเป็นสิ่งสำคัญของนักบริหาร คือ ทำให้ผู้บริหารสามารถที่จะหาเหตุผลต่างๆ จากสาเหตุต่างๆ และสามารถที่จะแปลความหมายของสิ่งที่จะเป็นสัญลักษณ์ได้

2.2 ความสามารถจดจำ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางสมอง และความสามารถที่จะนำมาปฏิบัติได้ และเป็นบุคลิกภาพที่จำเป็นอย่างยิ่งของผู้บริหาร

2.3 ความสามารถด้านรอบรู้ทั่วไป เป็นความสามารถในการเรียนรู้ การรวบรวม และแยกแยะปัญหาจนสามารถสรุปเป็นปัญหาข้อต่างๆได้

2.4 ความสามารถในการวินิจฉัย เป็นความสามารถที่สำคัญของผู้บริหารที่ต้องซึ่งใจใคร่ครวญเกี่ยวกับการตัดสินใจ โดยเฉพาะในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน

ภาวะผู้นำด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน

กัมพล สุภาแผ่ง (2545: 21-22) (อ้างอิงจาก ศิริวรรณ ศรีพหล. 2526: 367) ได้เน้นความรู้พื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องมีความเข้าใจ ได้แก่

1. มีความเข้าใจ เจตคติ ทักษะที่เหมาะสม อันเกิดจากการได้รับการศึกษาที่เพียงพอ เจตคตินี้ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับมนุษย์ ประวัติศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ จริยธรรม สามารถในการคำนวณ มีทักษะในการพูด และเขียน มีรสนิยมทางศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม เป็นต้น

2. มีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนในสังคม

3. มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และวิธีการสอนเป็นอย่างดี

ภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรม

จริยธรรม เป็นองค์ประกอบสำคัญหนึ่งในการบริหารในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนเป็นทั้งผู้นำ และผู้ที่มีอำนาจตามกฎหมายในการบริหารงาน ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้ที่มีความประพฤติดี และปฏิบัติตนได้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ เป็นผู้นำทางจริยธรรม ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

สุพัทธา สุภาพ (2540:56) ได้กล่าวสรุปความหมายของผู้นำทางจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนว่า คือ ผู้ที่มีความยุติธรรมในการบริหารงานโรงเรียนไม่มีความลำเอียง เข้าข้างใดข้างหนึ่ง กล่าวตัดสินใจตามเหตุผลที่ได้รับพิจารณาอย่างรอบคอบแล้ว

เกศภรณ์ วิทย์ไพจิตร (2544:26) สรุปความหมายของผู้นำทางจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนว่า หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนที่ได้แสดงออกซึ่งเป็นคนดี ความงามของบุคคลกระทำไปด้วยจิตสำนึก และได้ปฏิบัติจนเคยชินเป็นนิสัยประจำตัว และเป็นที่ยอมรับของสังคม

สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกสำหรับระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในมาตรฐานด้านปัจจัยมาตรฐานที่ 19 ได้ระบุว่าผู้บริหารต้องมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งมีตัวบ่งชี้ที่จะบ่งบอกถึงคุณลักษณะของผู้บริหาร ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2544:27)

1. ผู้บริหารอุทิศตนให้กับการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
2. ผู้บริหารมีเมตตา กรุณา มีความรับผิดชอบ ยุติธรรม ซื่อสัตย์
3. ผู้บริหารมีการครองตนที่ดี

จากการที่กล่าวมา สามารถสรุป ได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารควรมีสภาพร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ มีวิสัยทัศน์ ก้าวไกล สุขุมรอบคอบ สุภาพเรียบร้อย แต่งกายสุภาพ มีมนุษยสัมพันธ์ดี
2. ภาวะผู้นำด้านความรู้ ผู้บริหารควรมีความรู้ด้านหลักสูตร การจัดทำแผนการสอน การจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล
3. ภาวะผู้นำด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรเป็นผู้ที่มี ประสิทธิภาพการทำงานก้าวหน้าทันสมัย มีความฉลาด มีปฏิภาณไหวพริบดี และสามารถวางแผนงาน และปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี
4. ภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารควรเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอด้วยความเคยชิน และกระทำโดยจิตสำนึกที่บริสุทธิ์โดยแสดงพฤติกรรมให้เห็นได้ ซึ่ง ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม และความเสียสละ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โกสินทร์ วีระนันทนาพันธ์ (2540: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์ในทัศนะของข้าราชการสำนักทะเบียนและภาษีรถ จำนวน 50 คน พบว่า ลักษณะทางด้านบุคลิกภาพของผู้นำ มีระดับที่พึงประสงค์มากที่สุด เป็นอันดับแรก โดยมีลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์ คือ ลักษณะของผู้นำที่มีแสดงกริยาวิจาในการพูดที่เหมาะสม และผู้นำที่มีความเฉลียวฉลาดและไหวพริบดี ลักษณะทางด้านความรู้ของผู้นำ มีระดับที่พึงประสงค์มากที่สุด เป็นอันดับสอง โดยมีลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์ คือ ลักษณะของผู้นำที่หมั่นศึกษารายละเอียดของกฎระเบียบ ข้อบังคับ ผู้นำที่มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง และผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ลักษณะทางด้านความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้นำ มีระดับที่พึงประสงค์มากที่สุด อยู่ในอันดับสาม โดยมีลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์ คือ ลักษณะของผู้นำที่สามารถปฏิบัติงานเป็นตัวอย่างที่ดี และผู้นำที่ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ลักษณะทางด้านคุณธรรมของผู้นำ มีระดับที่พึงประสงค์มากที่สุด อยู่ในอันดับที่สี่ โดยมีลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์ คือ ลักษณะของผู้นำที่มีความยุติธรรม และผู้นำที่มีความจริงใจต่อผู้ร่วมงาน

ไพศาล ศรีสมานวัตร (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูอาจารย์ต่อลักษณะผู้นำที่ต้องการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล จำนวน 158 คน พบว่า ความคิดเห็นของครู อาจารย์ต่อลักษณะผู้นำที่ต้องการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านสติปัญญา ด้านสุขภาพ ด้านภูมิหลังทางสังคม ด้านมนุษยสัมพันธ์และคุณธรรม และด้านความสามารถเชิงการบริหารครู อาจารย์มีความคิดเห็นต่อลักษณะผู้นำที่ต้องการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านปรากฏว่า 2 ด้าน ที่ครู อาจารย์มีความต้องการอยู่ในระดับมากกว่าด้านอื่นๆ คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์และคุณธรรม และด้านความสามารถเชิงการบริหาร

ยัดฟอง อินทรโกษี (อ้างใน กุสวดี พึ่งภักดี, 2540:27) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่เสี่ยงภัย จังหวัดยะลา ผลจากการศึกษาปรากฏว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่เสี่ยงภัย จังหวัดยะลา เรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านความรู้ความสามารถ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านส่วนตัวและครอบครัว ด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะย่อยที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในพื้นที่เสี่ยงภัย จังหวัดยะลา ในคุณลักษณะ 7 ด้าน ตามลำดับความสำคัญดังนี้

1. คุณลักษณะด้านคุณธรรม ประกอบด้วยคุณลักษณะย่อยที่สำคัญ คือ ความเสียสละโดยถือประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน และมีความยุติธรรมและให้ความเสมอภาคแก่ผู้ร่วมงาน

2. คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ประกอบด้วยคุณลักษณะย่อยที่สำคัญ คือ มีจิตใจกว้างขวาง สนับสนุนความก้าวหน้าของผู้ใต้บังคับบัญชา มีความกล้าตัดสินใจ และมีความกล้าแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน้าผู้อื่น

3. คุณลักษณะด้านการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย คุณลักษณะย่อยที่สำคัญ คือ ความตั้งใจจริงในการปฏิบัติงานในหน้าที่ เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน และอุทิศให้กับงานในหน้าที่

4. คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถ ประกอบด้วยคุณลักษณะย่อยที่สำคัญ คือ เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา และมีความรู้ความสามารถในการวางแผน

5. คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ประกอบด้วย คุณลักษณะย่อยที่สำคัญ คือ ให้เกียรติและเคารพสิทธิผู้ร่วมงาน ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และยกย่องผู้กระทำดี

6. คุณลักษณะด้านส่วนตัวและครอบครัว ประกอบด้วย คุณลักษณะย่อยที่สำคัญ คือ มีความประพฤติ สามารถแยกเรื่องส่วนตัว และงานออกจากกันได้ และเป็นคนที่ทันต่อเหตุการณ์

7. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ประกอบด้วยคุณลักษณะย่อยที่สำคัญ คือ รู้จักให้เหตุผลในการแก้ปัญหา มีความเชื่อมั่นในตนเอง และเป็นคนตรงต่อเวลา

โพยมรัตน์ บุญเรืองศรี (2542: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของข้าราชการครูสายผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี โดยได้สำรวจความเป็นผู้นำ ความรู้ทางวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และความสามารถในการบริหาร จากครูผู้สอนจำนวน 273 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของข้าราชการครูสายผู้สอน มีคุณลักษณะ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ทางวิชาการ และด้านความสามารถในการบริหารที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน พบว่าครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีกับครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรีมีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนไม่ต่างกัน

ชัยนาท พรหมมาลุน (2542: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี โดยให้กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนจำนวน 289 คน และลูกจ้างประจำจำนวน 107 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 58 ข้อพบว่า

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ครูผู้สอน และลูกจ้างประจำ ต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความสามารถในการปฏิบัติงานและด้านวิชาการ ตามลำดับ

2. ครูผู้สอนมีความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมรายด้านทั้งด้าน และเป็นรายข้อทุกข้อมากกว่าลูกจ้างประจำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วัลยา อ่ำโพธิ์ (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์ในทัศนะของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ในพื้นที่เขตคลองสามวา พบว่า ลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์ในทัศนะของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ในพื้นที่เขตคลองสามวา ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับสูง และหากพิจารณารายด้าน พบว่า ลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์สูงเป็นลำดับแรกคือ ลักษณะทางด้านความรู้ของผู้นำ โดยเรื่องที่พึงประสงค์มากที่สุด คือ เคยผ่านการศึกษาและฝึกอบรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์สูงเป็นอันดับสอง คือ ลักษณะทางด้านคุณธรรมของผู้นำ โดยเรื่องที่พึงประสงค์มากที่สุด คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์สูงเป็นลำดับที่สาม คือ ลักษณะทางด้านบุคลิกภาพของผู้นำ โดยเรื่องที่พึงประสงค์มากที่สุดคือ เครื่องแต่งกายสะอาดเรียบร้อย ลักษณะที่มีความพึงประสงค์สูงเป็นลำดับที่สี่คือลักษณะทางด้านความสามารถในปฏิบัติงาน โดยเรื่องที่พึงประสงค์ คือการตรงต่อเวลา และมีความรับผิดชอบต่องาน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบย้อนรอย โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การหาคุณภาพของเครื่องมือ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ประชากรเป้าหมายในการศึกษา คือ ผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนพี่เลี้ยง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

โรงเรียนประเภทสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 26 โรงเรียน

ลำดับที่	รายชื่อโรงเรียน	ระดับชั้นที่เปิดสอน	จำนวนคณะผู้บริหาร
1.	ราชินี	อ.2 – ม.6 เขต 1	3 คน
2.	เซนต์คาเบรียล	ป.1 – ม.6 เขต 1	5 คน
3.	กรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย	ป.1 – ม.6 เขต 1	5 คน
4.	อัสสัมชัญคอนแวนต์	ม.1 – ม.6 เขต 1	9 คน
5.	อัสสัมชัญ	ม.1 – ม.6 เขต 1	8 คน
6.	มาแตร์เดอีวิทยาลัย	อ.3 – ม.6 เขต 1	7 คน
7.	สารสาสน์เอกตรา	อ. 1 – ม.4 เขต 1	9 คน
8.	เซนต์ไมเกิ้ล (วิทยาลัย)	อ.1 – ม.6 เขต 1	5 คน
9.	พระหฤทัยคอนแวนต์	อ.1 – ม.6 เขต 1	10 คน
10.	วัฒนาวิทยาลัย	อ.1 – ม.6 เขต 1	7 คน
11.	เซนต์ดอมินิก	ป.1 – ม.6 เขต 1	12 คน
12.	ศรีวิกรม์	อ.1 – ม.6 เขต 1	10 คน
13.	ลาซาล	อ.1 – ม.6 เขต 1	4 คน
14.	พระแม่มาลีสาทร	อ.1 – ม.6 เขต 1	3 คน

ลำดับที่	รายชื่อโรงเรียน	ระดับชั้นที่เปิดสอน	จำนวนคณะผู้บริหาร
15.	เซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์	อ.2 – ม.6 เขต 1	5 คน
16.	เซนต์โยเซฟคอนแวนต์	อ.2 – ม.6 เขต 1	5 คน
17.	ราชินีบน	อ.2 – ม.6 เขต 1	5 คน
18.	แอ๊ดเวนตีสเอกมัย	ป.1 – ม.6 เขต 1	8 คน
19.	อุดมศึกษา	อ.1 – ม.6 เขต 2	5 คน
20.	ปราโมชวิทยารามอินทรา	อ.1 – ม.3 เขต 2	10 คน
21.	ไพฑูริย์ศึกษา	อ.1 – ม.3 เขต 2	18 คน
22.	พระมารดานิจจานุเคราะห์	อ.1 – ม.6 เขต 2	10 คน
23.	ซางตาครู้สคอนแวนต์	อ.2 – ม.6 เขต 3	5 คน
24.	เซนต์สิริอนุสรณ์	ป.1 – ม.6 เขต 3	6 คน
25.	ทิวไผ่งาม	อ.1 – ม.6 เขต 3	6 คน
26.	อัสสัมชัญธนบุรี	ป.1 – ม.6 เขต 3	7 คน
รวม			240 คน

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

- กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามาเน (Taro Yamane. 1973)

สูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่

N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

e แทน ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง 0.10%

$$n = \frac{240}{1 + 240 (0.10)^2}$$

$$= 70 \text{ คน}$$

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 70 คน

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้การทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารโรงเรียน ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามในส่วนของปัจจัยในคุณลักษณะต่อไปนี้ ในด้านปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ด้านเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน มีผลต่อการบริหาร ในด้านบุคลิกภาพ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และอารมณ์ ด้านความรู้ ของด้านการศึกษา และด้านความรู้ทั่วไป ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้านคุณธรรม จริยธรรม ใช้การทดสอบความเชื่อมั่นโดยวิธีการของคอนบรีค ในการหาค่าสัมประสิทธิ์ของอัลฟา (Reliability Coefficient Alpha)

ผู้วิจัยได้หาคุณภาพของแบบสอบถาม 3 วิธี ดังนี้

1. หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

โดยการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาจัดทำเป็นตารางวิเคราะห์เนื้อหา และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อความหรือคำถามในเครื่องมือวิจัยอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้เครื่องมือที่สร้างสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

2. หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ

โดยการนำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try Out) ซึ่งตอบครบทุกข้อมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ โดยใช้สูตร $t - test$

สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

โดยที่

t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
S_H^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
S_L^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
n_H, n_L	แทน	จำนวนผู้ตอบในกลุ่มสูง , ต่ำ

1. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

สูตร

$$\alpha = \frac{k}{k - 1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

โดยที่

α	แทน	สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
k	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ
S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งหมด

จากการคำนวณได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน เท่ากับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้บริหาร เพื่อขออนุญาต และขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และส่งทางไปรษณีย์
3. ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่ตอบครบทุกข้อ
4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดทำข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดกระทำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลโดย ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (statistical package for the social science for windows) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ได้รับคำตอบที่สมบูรณ์ครบตามจำนวนที่ระบุไว้
2. บันทึกข้อมูลที่เป็นรหัสลงในแบบบันทึกข้อมูล และเครื่องคอมพิวเตอร์ตามลำดับ
3. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
4. ประมวลผลข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานดังนี้

1. วิเคราะห์ลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสำรวจ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ โดยจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามปัจจัยพื้นฐาน ในด้านปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ด้านเพศ อายุ วุฒิ การศึกษา และประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน จากค่าความถี่และร้อยละ

2. วิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจเพื่อใช้ในการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน จากค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีการวัดระดับจากค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับความมีภาวะผู้นำมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับความมีภาวะผู้นำมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับความมีภาวะผู้นำปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง หมายถึงความมีภาวะผู้นำน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง หมายถึงความมีภาวะผู้นำน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลได้แก่ เพศ, อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน กับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนด้าน บุคลิกภาพ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และอารมณ์ ด้านความรู้ ของด้านการศึกษา และด้านความรู้ทั่วไป ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้านคุณธรรม โดยใช้สถิติอนุมาน คือค่า t-test ในกรณี ที่เป็นการเปรียบเทียบระหว่างสองกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน และค่า F-test ในกรณีที่เป็น การเปรียบเทียบระหว่างสามกลุ่มตัวอย่างขึ้นไป โดยกำหนดให้มีค่านัยสำคัญระดับ 0.05 กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบ พหุคูณ ตามวิธี LSD (Least Significant Difference) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การพรรณนาเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จะวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มาวิเคราะห์

1.1 ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ของคำถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล การใช้ ร้อยละเพื่อดูการกระจายของตัวแปร และเพื่อนำเสนอข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

$$\text{สูตร} \quad \text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคำตอบ} \times 100}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}}$$

1.2 การหาค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (mean) หรือใช้สัญลักษณ์ $\bar{x}$

สูตร ค่าเฉลี่ย = $\frac{\sum x}{n}$

โดยที่ $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

1.3 การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร

สูตร S.D. = $\sqrt{\frac{n\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$

โดยที่ S.D. = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum x^2$ = ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum x)^2$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 n = จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานจะใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้ค่า t – test ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสองกลุ่ม

สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

โดยที่

t แทน ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
 $\bar{X}_H$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
 $\bar{X}_L$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
 S_H^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
 S_L^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
 n_H, n_L แทน จำนวนผู้ตอบในกลุ่มสูง , ต่ำ

ค่า F-test ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสองกลุ่มขึ้นไปโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-way ANOVA มาวิเคราะห์

สูตร $F = \frac{MS_B}{MS_W}$

โดยที่ F แทน ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบ F เพื่อทราบนัยสำคัญ

MS_B แทน ค่าประมาณของความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_W แทน ค่าประมาณของความแปรปรวนภายในกลุ่ม

$$MS_B = \frac{SS_B}{k - 1}$$

$$MS_W = \frac{SS_W}{n - 1}$$

SS_B แทน ผลรวมของกำลังสองระหว่างกลุ่ม

SS_W แทน ผลรวมของกำลังสองภายในกลุ่ม

k แทน จำนวนกลุ่ม

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

$k - 1$ แทน Degree of freedom สำหรับการผันแปรระหว่างกลุ่ม

$n - 1$ แทน Degree of freedom สำหรับการผันแปรภายในกลุ่ม

กรณีพบว่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบพหุคูณตามวิธี LSD (Least Significant Difference) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ดังนี้

$$LSD(\alpha) = t_{\alpha, r} \cdot S_d$$

$$S_d = \sqrt{MSE \left(\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right)}$$

โดยที่ $n_i \neq n_j$ และ $r = n - k$

เมื่อ LSD แทนค่า ผลต่างนัยสำคัญที่คำนวณได้สำหรับประชากรกลุ่มที่ i และ j

MSE แทนค่า Mean Square Error ที่ได้จากตารางวิเคราะห์ความแปรปรวน

K แทนค่า จำนวนกลุ่มทั้งหมด

N แทนค่า จำนวนข้อมูลตัวอย่างทั้งหมด

$t_{\alpha, r}$ แทนค่า สถิติจากตารางมาตรฐานที่ระดับ $df=n-k$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร หลังจากผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง ในโรงเรียนเป้าหมายคือ ผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนพี่เลี้ยง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 240 คน คัดเลือกแบบสอบถามคืนมาที่สมบูรณ์ จำนวน 70 คน คิดเป็น 100% ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามไปประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS (The Statistical Package for the Social Sciences) และนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบตารางและคำสถิติ พร้อมกับคำอธิบายเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ข้อมูลจากสถิติประกอบกัน

การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ด้านบุคลิกภาพ ของด้านร่างกาย และจิตใจ และอารมณ์, ด้านความรู้ ของด้านการศึกษา และด้านความรู้ทั่วไป, ด้านความสามารถในการบริหารงาน และด้านคุณธรรม และจริยธรรม

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานในการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 1 นี้ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน โดยแจกแจงจำนวน และค่าร้อยละ แสดงในตาราง 1 – 4 ดังนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	32	45.7
หญิง	38	54.3
รวม	70	100

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงมีมากถึงร้อยละ 54.30

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
25 - 35 ปี	11	15.7
36 – 45 ปี	38	54.3
ตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป	21	30.0
รวม	70	100

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 – 45 ปี มากที่สุด โดยมีมากถึงร้อยละ 54.3 รองลงมา คือช่วงอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป ร้อยละ 30.0 ส่วนที่เหลือมีอายุอยู่ในช่วง 25 - 35 ปี มีร้อยละ 15.7

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวุฒิการศึกษา

ตำแหน่ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	4.3
ปริญญาตรี	44	62.9
สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป	23	32.9
รวม	70	100

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ วุฒิกการศึกษา ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 62.9 รองลงมาคือสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 32.9 และ น้อยที่สุด คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 4.3

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์การในการบริหารโรงเรียน

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
11 – 20 ปี	19	27.1
21 – 30 ปี	41	58.6
31 ปีขึ้นไป	10	14.3
รวม	70	100

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์การในการบริหารโรงเรียน 21 – 30 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.6 รองลงมาคือ 11 – 20 ปี และ 31 ปีขึ้นไป ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ด้านบุคลิกภาพ ของด้านร่างกาย และจิตใจ และอารมณ์, ด้านความรู้ ของด้านการศึกษา และด้านความรู้ทั่วไป, ด้านความสามารถในการบริหารงาน และด้านคุณธรรม และจริยธรรม

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 2 นี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนระดับภาวะผู้นำมาวิเคราะห์ตามลำดับ โดยนำผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของผู้บริหารโรงเรียนโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวม และรายด้าน

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับ
ภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ, ด้านความรู้, ด้านความสามารถในการบริหารงาน และด้านคุณ
ธรรม และจริยธรรม โดยรวม และรายด้าน

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
ภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ	4.0077	.4661	มาก
ภาวะผู้นำด้านด้านความรู้	4.0845	.4492	มาก
ภาวะผู้นำด้านความสามารถในการบริหารงาน	4.3343	.4530	มาก
ภาวะผู้นำด้านคุณธรรม และจริยธรรม	4.2524	.4050	มาก
รวม	4.1697	.4433	มาก

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับภาวะผู้นำ ด้านบุคลิกภาพของด้านร่างกาย และทางด้านจิตใจ และอารมณ์

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
ภาวะผู้นำทางด้านร่างกาย			
1. มีสุขภาพทางกายสมบูรณ์แข็งแรง	3.7000	.6884	มาก
2. มีท่าทางสง่าผ่าเผย	3.9714	.7014	มาก
3. มีความคล่องแคล่วว่องไว	3.9000	.7642	มาก
4. แต่งกายสะอาดเรียบร้อย ถูกกาลเทศะ	3.9143	.7371	มาก
รวม	3.8714	.7014	มาก
ภาวะผู้นำทางด้านจิตใจ และอารมณ์			
1. มีความเฉลียวฉลาด และไหวพริบดี	4.3286	.6532	มากที่สุด
2. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน	4.4429	.6287	มากที่สุด
3. มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง	4.1143	.7526	มาก
4. มีอารมณ์แจ่มใส เยือกเย็น	4.1857	.7080	มาก
5. มีน้ำใจเป็นนักกีฬา	3.8857	.4355	มาก
6. มีใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.4143	.5515	มากที่สุด
7. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.0441	.5581	มาก
8. มีจิตใจเข้มแข็ง อดทน	4.1714	.5099	มาก
9. ไม่คิดร้ายต่อผู้ร่วมงาน	4.2000	.5275	มาก
10. หน้าตายิ้มแย้ม แจ่มใส	3.8143	.5721	มาก
11. พูดจาไพเราะ และใช้คำพูดที่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่	3.9857	.5246	มาก
รวม	4.1440	.3986	มาก

ผลการศึกษาพบว่าระดับความคิดเห็นในเรื่องภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ **อยู่ในระดับมาก** ในด้านภาวะผู้นำทางด้านร่างกาย โดยเห็นว่าประเด็นเกี่ยวกับ มีท่าทางสง่าผ่าเผย แต่งกายสะอาดเรียบร้อย ถูกกาลเทศะ มีความคล่องแคล่วว่องไว และมีสุขภาพทางกายสมบูรณ์แข็งแรง มีผลต่อการบริหารโรงเรียน อยู่ในความสำคัญมาก ส่วนภาวะผู้นำทางด้านจิตใจ และอารมณ์ เห็นว่า การมีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และ มีความเฉลียวฉลาด และไหวพริบดี มีผลต่อการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านความรู้ ของด้านการศึกษา และด้านความรู้ทั่วไป

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
ภาวะผู้นำด้านการศึกษา			
1. หมั่นศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดของกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ	4.4429	.6052	มากที่สุด
2. เป็นผู้มีการศึกษาสูง	4.0857	.6755	มาก
3. มีคุณวุฒิ ตรงกับสายงานที่ตนปฏิบัติอยู่	4.2714	.7003	มากที่สุด
4. เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง	4.2429	.6241	มากที่สุด
5. เคยผ่านการฝึกอบรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน	3.9714	.7217	มาก
6. มีความรู้ทางด้านวิชาการ วิชาชีพ	4.0143	.7121	มาก
รวม	4.1714	.5323	มาก
ภาวะผู้นำด้านความรู้ทั่วไป			
1. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.0429	.6689	มาก
2. มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล	4.4143	.6481	มากที่สุด
3. มีความรอบรู้ในการแก้ไขปัญหาอย่างดี	4.2000	.6937	มาก
4. มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานบุคลากร	3.8714	.4792	มาก
5. มีความรู้ความเข้าใจในด้านจิตวิทยา	3.8714	.6577	มาก
6. มีความรู้ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการปกครอง	3.5857	.5515	มาก
รวม	3.9976	.4828	มาก

ผลการศึกษาพบว่าระดับความคิดเห็นในเรื่องภาวะผู้นำด้านการศึกษา **อยู่ในระดับมาก** โดยเห็นว่าประเด็นเกี่ยวกับ การหมั่นศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดของกฎ ระเบียบข้อบังคับ มีคุณวุฒิ ตรงกับสายงานที่ตนปฏิบัติอยู่ และเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง มีผลต่อการบริหารโรงเรียน **อยู่ในความสำคัญมากที่สุด**

ผลการศึกษาพบว่าระดับความคิดเห็นในเรื่องภาวะผู้นำด้านความรู้ทั่วไป **อยู่ในระดับมาก** โดยลำดับที่ 1 เห็นว่าประเด็นเกี่ยวกับ การมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความสำคัญมากที่สุด และ เห็นว่า การมีความรอบรู้ในการแก้ไขเป็นปัญหาอย่างดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้ความเข้าใจในการ บริหารงานบุคลากร มีความรู้ความเข้าใจในด้านจิตวิทยา และ มีความรู้ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และ การปกครองมีผลต่อการบริหารโรงเรียน อยู่ในความสำคัญมาก

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับภาวะผู้นำ ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
ภาวะผู้นำด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน			
1. ส่งเสริม และบำรุงผู้ใต้บังคับบัญชา	4.4714	.5575	มากที่สุด
2. ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีขึ้นในหมู่คณะ	4.5000	.5582	มากที่สุด
3. สามารถปฏิบัติงานเป็นตัวอย่างที่ดี	4.4143	.6481	มากที่สุด
4. มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานสูง	4.5286	.6072	มากที่สุด
5. มีความเด็ดขาดในการตัดสินใจ	4.2714	.7406	มากที่สุด
6. รู้จักการวางแผน และการปรับปรุงงานที่ตนเองทำอยู่เสมอ	4.1286	.7207	มาก
7. มอบหมาย และกระจายอำนาจให้ผู้ใต้บังคับบัญชานำไปปฏิบัติ	4.4143	.6481	มากที่สุด
8. มีความสามารถบริหารจัดการองค์การ	3.9429	.5075	มาก
9. เปิดโอกาสให้ทุกคน แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการทำงาน	4.4000	.5490	มากที่สุด
10. มีความขยันหมั่นเพียร	4.2714	.5626	มากที่สุด
รวม	4.3343	.4530	มาก

ผลการศึกษาพบว่าระดับความคิดเห็นในเรื่องภาวะผู้นำด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน **อยู่ในระดับมาก** โดยเห็นว่าประเด็นเกี่ยวกับ การมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานสูง การส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีขึ้นในหมู่คณะ พร้อมทั้งส่งเสริม และบำรุงผู้ใต้บังคับบัญชา เปิดโอกาสให้ทุกคน แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการทำงาน อีกทั้งสามารถปฏิบัติงานเป็นตัวอย่างที่ดี มอบหมาย และกระจายอำนาจให้ผู้ใต้บังคับบัญชานำไปปฏิบัติ มีความเด็ดขาดในการตัดสินใจ และมีความ ขยันหมั่นเพียร มีความสำคัญมากที่สุด และเห็นว่า การรู้จักการวางแผน และการปรับปรุงงานที่

ตนเองทำอยู่เสมอ และ มีความสามารถบริหารจัดการองค์กร มีผลต่อการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านคุณธรรม

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
ภาวะผู้นำด้านคุณธรรม			
1. มีความยุติธรรม และกล้ารับความจริง	4.2429	.6241	มากที่สุด
2. มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่การงาน	4.2571	.6524	มากที่สุด
3. มีจิตใจโอบอ้อมอารี เผื่อแผ่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา	4.2714	.5085	มากที่สุด
4. สนับสนุน และส่งเสริมความก้าวหน้าแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อมีโอกาส	4.3000	.5477	มากที่สุด
5. รู้จักเสียสละ และประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	4.2429	.5230	มากที่สุด
6. มีความจริงใจกับผู้ร่วมงาน และบุคคลอื่นอย่างสม่ำเสมอ	4.2000	.5275	มาก
รวม	4.2524	.4050	มากที่สุด

ผลการศึกษาพบว่าระดับความคิดเห็นในเรื่องภาวะผู้นำด้านคุณธรรม ในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเห็นว่าประเด็นเกี่ยวกับ การสนับสนุน และส่งเสริมความก้าวหน้าแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีจิตใจโอบอ้อมอารี เผื่อแผ่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่การงาน มีความยุติธรรม และกล้ารับความจริง และ รู้จักเสียสละ และประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความสำคัญมากที่สุด ส่วนการมีความจริงใจกับผู้ร่วมงาน และบุคคลอื่นอย่างสม่ำเสมอ มีผลต่อการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

3.1 การวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล กับ ภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ

ตาราง 10 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล กับ ภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ ของด้านร่างกาย

ตัวแปร	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t-test/F-test	Sig.
1. เพศ					
1.1 ชาย	32	4.1250	.5572	1.425	.237
1.2 หญิง	38	3.6579	.5911		
2. ช่วงอายุ					
2.1 25 – 35 ปี	11	3.4773	.6657	2.794	.068
2.2 36 – 45 ปี	38	3.9474	.5519		
2.3 ตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป	21	3.9405	.6562		
3. ระดับการศึกษา					
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	3.5000	.8660	.568	.569
3.2 ปริญญาตรี	44	3.8807	.6159		
3.3 สูงกว่าปริญญาตรี	23	3.9022	.6065		
4. ประสบการณ์การทำงาน					
4.1 11 - 20 ปี	19	3.6447	.5610	1.802	.173
4.2 21 – 30 ปี	41	3.9512	.5842		
4.3 31 ปีขึ้นไป	10	3.9750	.79451		

ผลการวิเคราะห์ตาราง 10 พบว่า การศึกษาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล กับ ภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ ของด้านร่างกาย พบว่า ในภาพรวมแล้วความแตกต่างของปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีระดับภาวะผู้นำของด้านร่างกายไม่แตกต่างกัน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

ตาราง 11 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล กับ ภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ ของด้าน จิตใจ และอารมณ์

ตัวแปร	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t-test/F-test	Sig.
1. เพศ					
1.1 ชาย	32	4.3185	.3627	.046	.831
1.2 หญิง	38	3.9971	.3709		
2. ช่วงอายุ					
2.1 25 – 35 ปี	11	3.9091	.4435	2.416	.097
2.2 36 – 45 ปี	38	4.2005	.4071		
2.3 ตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป	21	4.1649	.3259		
3. ระดับการศึกษา					
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	3.5000	.8660	1.287	.283
3.2 ปริญญาตรี	44	3.8807	.6159		
3.3 สูงกว่าปริญญาตรี	23	3.9022	.6065		
4. ประสบการณ์การทำงาน					
4.1 11 - 20 ปี	19	4.0612	.4641	.892	.415
4.2 21 – 30 ปี	41	4.1973	4.009		
4.3 31 ปีขึ้นไป	10	4.0827	.2031		

ผลการวิเคราะห์ตาราง 11 พบว่า การศึกษาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล กับ ภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ ของด้านจิตใจ และอารมณ์ พบว่า ในภาพรวมแล้วความแตกต่างของปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีระดับภาวะผู้นำของด้านจิตใจ และอารมณ์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

ตาราง 12 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล กับ ภาวะผู้นำด้านความรู้ ด้านการศึกษา

ตัวแปร	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t-test/F-test	Sig.
1. เพศ					
1.1 ชาย	32	4.4531	.4905	.822	.368
1.2 หญิง	38	3.9342	.4478		
2. ช่วงอายุ					
2.1 25 – 35 ปี	11	3.7273	.4551	6.835	.002*
2.2 36 – 45 ปี	38	4.1711	.4970		
2.3 ตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป	21	4.4048	.5016		
3. ระดับการศึกษา					
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	3.6667	.2887	4.618	.013*
3.2 ปริญญาตรี	44	4.0833	.5190		
3.3 สูงกว่าปริญญาตรี	23	4.4058	.4970		
4. ประสบการณ์การทำงาน					
4.1 11 - 20 ปี	19	3.8772	.4474	4.447	.015*
4.2 21 – 30 ปี	41	4.2683	.5149		
4.3 31 ปีขึ้นไป	10	4.3333	.5827		

ผลการวิเคราะห์ตาราง 12 ผลการศึกษาในกลุ่มปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล กับภาวะผู้นำด้านความรู้ ด้านการศึกษา พบว่า ในภาพรวมแล้วความแตกต่างของปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเรื่องของภาวะผู้นำด้านความรู้ ด้านการศึกษาแตกต่างกัน ยกเว้นเรื่องเพศ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างเห็นด้วย ซึ่งปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลในความแตกต่างทางด้านช่วงอายุมีผลต่อภาวะผู้นำด้านความรู้ ด้านการศึกษา กล่าวคือ ช่วงอายุมีผลต่อภาวะผู้นำด้านความรู้ ด้านการศึกษาแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุ 45 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า แสดงกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุ 45 ปีขึ้นไป มีระดับความเห็นที่ภาวะผู้นำด้านความรู้ ด้านการศึกษา มากกว่า ช่วงอายุ 25 – 35 ปี และ ช่วงอายุ 36 - 45 ปีขึ้นไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิเคราะห์ไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparisons) ใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังตาราง 13

ตาราง 13 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุแตกต่างกันกับ
ภาวะผู้นำด้านความรู้ ของด้านการศึกษา

ช่วงอายุ	ค่าเฉลี่ย	25 - 30 ปี	36 – 45 ปี	45 ปีขึ้นไป
25 - 35 ปี	3.7273	-	.011*	.000*
36 – 45 ปี	4.1711	.011*	0.85	.085
45 ปีขึ้นไป	4.4048	.000*	0.85	-

ผลการวิเคราะห์ตาราง 13 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 25-35 ปี มีความคิดเห็นภาวะด้านผู้นำด้านความรู้ ของด้านการศึกษา แตกต่างจากกลุ่มอายุ 36-45 ปี และ 45 ปีขึ้นไป ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ตามลำดับ

นอกจากนั้น ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลในความแตกต่างทางด้านระดับการศึกษามีผลต่อภาวะด้านผู้นำด้านความรู้ ของด้านการศึกษา กล่าวคือ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อภาวะด้านผู้นำด้านความรู้ ของด้านการศึกษาที่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จึงมีความเห็นว่ภาวะด้านผู้นำด้านความรู้ ของด้านการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญมากในการบริหารโรงเรียน มากกว่า กลุ่มตัวอย่างการศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และระดับปริญญาตรี ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิเคราะห์ไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparisons) ใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังตาราง 14

ตาราง 14 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับวุฒิการศึกษา
แตกต่างกันกับภาวะด้านผู้นำด้านความรู้ ของด้านการศึกษา

ระดับการศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ต่ำกว่า ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3.6667	-	.173	.020*
ปริญญาตรี	4.0833	.173	-	.016*
สูงกว่าปริญญาตรี	4.4058	.020*	.016*	-

ผลการวิเคราะห์ตาราง 14 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีภาวะด้านผู้นำด้านความรู้ ของด้านการศึกษาแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ตามลำดับ

นอกจากนั้น ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลในความแตกต่างทางด้านประสบการณ์การทำงาน มีผลต่อภาวะด้านผู้นำด้านความรู้ ของด้านการศึกษา กล่าวคือ ประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน มีผลต่อภาวะด้านผู้นำด้านความรู้ ของด้านการศึกษาที่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงาน 31 ปีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงาน 31 ปีขึ้นไป จึงมีความเห็นว่าภาวะด้านผู้นำด้านความรู้ ของด้านการศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญมากในการบริหารโรงเรียน มากกว่า กลุ่มตัวอย่างประสบการณ์การทำงาน 11 - 20 ปี และ 21 - 30 ปี ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิเคราะห์ไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparisons) ใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้าง แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังตาราง 15

ตาราง 15 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน กับภาวะผู้นำด้านความรู้ ของด้านการศึกษา

ประสบการณ์การทำงาน	ค่าเฉลี่ย	11 - 20 ปี	21 - 30 ปี	31 ปีขึ้นไป
11 - 20 ปี	3.8772	-	.007*	.025*
21 - 30 ปี	4.2683	.007*	-	.718
31 ปีขึ้นไป	4.3333	.025*	.718	-

ผลการวิเคราะห์ตาราง 15 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ของกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงาน 11-20 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มที่มีประสบการณ์การทำงาน 21-30 ปี และ 31 ปีขึ้นไป ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ตามลำดับ

ตาราง 16 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล กับ ภาวะผู้นำด้านความรู้ ของด้านความรู้ทั่วไป

ตัวแปร	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t-test/F-test	Sig.
1. เพศ					
1.1 ชาย	32	4.0938	.3970	4.4041	.048*
1.2 หญิง	38	3.9167	.5366		
2. ช่วงอายุ					
2.1 25 – 35 ปี	11	3.8939	.6594	.662	.519
2.2 36 – 45 ปี	38	4.0570	.4860		
2.3 ตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป	21	3.9444	.3664		
3. ระดับการศึกษา					
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	4.1111	.1925	.471	.626
3.2 ปริญญาตรี	44	4.0303	.5023		
3.3 สูงกว่าปริญญาตรี	23	3.9203	.4737		
4. ประสบการณ์การทำงาน					
4.1 11 - 20 ปี	19	3.9035	.5782	1.780	.177
4.2 21 – 30 ปี	41	4.0854	.4068		
4.3 31 ปีขึ้นไป	10	3.8167	.5412		

ผลการวิเคราะห์ตาราง 16 ผลการศึกษาในกลุ่มปัจจัยพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลส่วนใหญ่ไม่มีผลต่อภาวะผู้นำด้านความรู้ทั่วไป ยกเว้นปัจจัยพื้นฐานด้านเพศ ที่มีผลต่อภาวะผู้นำด้านความรู้ทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 17 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล กับ ภาวะผู้นำด้านความสามารถในการบริหารงาน

ตัวแปร	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t-test/F-test	Sig.
1. เพศ					
1.1 ชาย	32	4.4906	.3701	.493	.485
1.2 หญิง	38	4.2026	.4784		
2. ช่วงอายุ					
2.1 25 – 35 ปี	11	4.0000	.6738	3.997	.023*
2.2 36 – 45 ปี	38	4.4184	.3861		
2.3 ตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป	21	4.3571	.3600		
3. ระดับการศึกษา					
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	4.2000	.1732	.178	.837
3.2 ปริญญาตรี	44	4.3523	.4963		
3.3 สูงกว่าปริญญาตรี	23	4.3174	.3950		
4. ประสบการณ์การทำงาน					
4.1 11 - 20 ปี	19	4.1526	.5368	2.955	.059
4.2 21 – 30 ปี	41	4.4390	.4086		
4.3 31 ปีขึ้นไป	10	4.2500	.3567		

ผลการวิเคราะห์ตาราง 17 ผลการศึกษาในกลุ่มปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล กับภาวะผู้นำด้านความสามารถในการบริหารงาน พบว่า ในภาพรวมแล้วความแตกต่างของปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเรื่องของภาวะผู้นำด้านความสามารถในการบริหารงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลในความแตกต่างทางด้านช่วงอายุมีผลต่อภาวะผู้นำด้านความสามารถในการบริหารงาน กล่าวคือ ช่วงอายุมีผลต่อภาวะผู้นำด้านความสามารถในการบริหารงานแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุไม่เกิน 36 – 45 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า แสดงกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุไม่เกิน 36 – 45 ปี มีระดับความเห็นว่างภาวะผู้นำด้านความสามารถในการบริหารงาน มากกว่า ช่วงอายุ 25 – 35 ปี และ ช่วงอายุ 45 ปี ขึ้นไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิเคราะห์ไปเปรียบเทียบกับเชิงซ้อน (Multiple Comparisons) ใช้วิธี

ทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังตาราง 18

ตาราง 18 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุแตกต่างกันกับภาวะผู้นำด้านความสามารถในการบริหารงาน

ช่วงอายุ	ค่าเฉลี่ย	25 - 30 ปี	36 – 45 ปี	45 ปีขึ้นไป
25 - 35 ปี	4.0000	-	.006*	.031*
36 – 45 ปี	4.4184	.006*	-	.606
45 ปีขึ้นไป	4.3571	.031*	.606	-

ผลการวิเคราะห์ตาราง 18 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 25-35 ปี มีความคิดเห็นภาวะด้านผู้นำด้านความสามารถในการบริหารงาน แตกต่างจากกลุ่มอายุ 36-45 ปี และ 45 ปีขึ้นไป ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ตามลำดับ

ตาราง 19 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล กับ ภาวะผู้นำด้านคุณธรรม

ตัวแปร	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t-test/F-test	Sig.
1. เพศ					
1.1 ชาย	32	4.2500	.3949	.370	.545
1.2 หญิง	38	4.2544	.4187		
2. ช่วงอายุ					
2.1 25 – 35 ปี	11	4.2879	.3170	.554	.577
2.2 36 – 45 ปี	38	4.2061	.3766		
2.3 ตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป	21	4.3175	.4941		
3. ระดับการศึกษา					
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	4.2778	.4811	.066	.936
3.2 ปริญญาตรี	44	4.2386	.3993		
3.3 สูงกว่าปริญญาตรี	23	4.2754	.4252		
4. ประสบการณ์การทำงาน					
4.1 11 - 20 ปี	19	4.2982	.2640	.249	.780
4.2 21 – 30 ปี	41	4.2236	.4634		
4.3 31 ปีขึ้นไป	10	4.2833	.3932		

จากตาราง 19 ผลการศึกษาในกลุ่มปัจจัยพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลไม่มีผลต่อ ภาวะผู้นำด้านคุณธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ ดังนี้
เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน มีแนวโน้มว่าควรเป็นไปในทางที่ดี
2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ในด้านปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ไม่ส่งผลทำให้เกิดความแตกต่างในประเด็นของภาวะผู้นำในด้านบุคลิกภาพ ของด้านร่างกาย และด้านจิตใจ และอารมณ์, ด้านความรู้ ของ ด้านการศึกษา และด้านความรู้ทั่วไป, ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้านคุณธรรมจริยธรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังโรงเรียนพี่เลี้ยงในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ จากผู้บริหารโรงเรียน
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำไปส่งด้วยตนเอง และส่งทางไปรษณีย์ ตั้งแต่วันที่ 30 ธันวาคม 2548 จำนวน 240 ชุด
3. ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง และได้รับคืนทางไปรษณีย์ เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2549 จำนวน 150 ชุด
4. ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 70 ชุด แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS (The Statistical Package for the Social Sciences) Version 10.0 for Windows เพื่อวิเคราะห์ค่าสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ดังนี้

1. ข้อมูลทางด้านปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลคือค่าร้อยละ
2. ข้อมูลทางด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน จากค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ, อายุ, วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน กับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนด้านบุคลิกภาพ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และอารมณ์ ด้านความรู้ ของด้านการศึกษา และด้านความรู้ทั่วไป ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้านคุณธรรม โดยใช้สถิติอนุมาน คือค่า t-test ในกรณีที่เป็นการเปรียบเทียบระหว่างสองกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน และค่า F-test ในกรณีที่เป็นการเปรียบเทียบระหว่างสามกลุ่มตัวอย่างขึ้นไป โดยกำหนดให้มีค่านัยสำคัญระดับ 0.05 กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบพหุคูณ ตามวิธี LSD (Least Significant Difference) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ข้อมูลตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 70 ราย ส่วนใหญ่เพศหญิงมากกว่าเพศชาย และส่วนใหญ่มีอายุ 36 – 45 ปี ร้อยละ 54.3 มีระดับวุฒิการศึกษา ปริญญาตรี ร้อยละ 62.9 และ มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน 21 – 30 ปี

ข้อมูลตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ด้านบุคลิกภาพ ของด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และอารมณ์ ด้านความรู้ ของด้านการศึกษา ด้านความรู้ทั่วไป ด้านความสามารถในการบริหารงาน และด้านคุณธรรม และจริยธรรม พบว่ามีระดับความคิดเห็นภาวะผู้นำในด้านบุคลิกภาพ ของด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และอารมณ์ ด้านความรู้ ของด้านการศึกษา ด้านความรู้ทั่วไป ด้านความสามารถในการบริหารงาน และด้านคุณธรรม และจริยธรรม โดยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.1697 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นด้านความสามารถในการบริหารงาน ด้านคุณธรรม และจริยธรรม ด้านความรู้ ของด้านการศึกษา ด้าน

ความรู้ทั่วไป และด้านบุคลิกภาพ ของด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และอารมณ์ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.3343, 4.2524, 4.0845 และ 4.0007 ตามลำดับ

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นภาวะผู้นำรายด้าน และรายข้อ ตามตาราง 20 เรียงตามลำดับ ดังนี้

ตาราง 20 แสดงสรุปผลภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน รายด้าน และรายข้อ

	ระดับภาวะ ผู้นำ	สูงสุด	ต่ำสุด
ภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ			
1. ด้านภาวะผู้นำทางด้านร่างกาย	มาก	มีท่าทางสง่าผ่าเผย	มีสุขภาพทางกายสมบูรณ์แข็งแรง
2. ด้านภาวะผู้นำทางด้านจิตใจและอารมณ์	มาก	มีความกระตือรือร้นในการทำงาน	หน้าตายิ้มแย้ม แจ่มใส
ภาวะผู้นำด้านความรู้			
1. ด้านการศึกษา	มาก	หมั่นศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดของกฎระเบียบข้อบังคับ	เคยผ่านการในสวนที่เกี่ยวข้อกับการปฏิบัติงาน
2. ด้านความรู้ทั่วไป	มาก	มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล	มีความรู้ในด้านเศรษฐกิจสังคม และการปกครอง
ภาวะผู้นำด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน			
ภาวะผู้นำด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน	มาก	มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานสูง	มีความสามารถบริหารจัดการองค์การ
ภาวะผู้นำด้านคุณธรรมและจริยธรรม			
ภาวะผู้นำด้านคุณธรรมและจริยธรรม	มากที่สุด	สนับสนุน และส่งเสริมความก้าวหน้าแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา	มีความจริงใจกับผู้ร่วมงานและบุคคลอื่นอย่างสม่ำเสมอ

จากตาราง 20 อธิบายสรุปผลการศึกษาวิจัย พบว่า

ภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ ของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ควรมีภาวะผู้นำทางด้านร่างกาย ที่มีท่าทางสง่าผ่าเผย และภาวะผู้นำทางด้านจิตใจ และอารมณ์ ที่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน

ภาวะผู้นำด้านความรู้ ของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ควรมีภาวะผู้นำ ด้านการศึกษา ในส่วนที่หมั่นศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดของกฎระเบียบข้อบังคับ และด้านความรู้ทั่วไป ที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล

ภาวะผู้นำด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ควรมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานสูง

ภาวะผู้นำด้านคุณธรรมและจริยธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ควรสนับสนุน และส่งเสริมความก้าวหน้าแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

ข้อมูลตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน 1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน มีแนวโน้มว่าควรเป็นไปในทางที่ดี

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนรายด้านโดยรวมพบว่ามีระดับความคิดเห็นภาวะผู้นำในด้านบุคลิกภาพ ของด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และอารมณ์ ด้านความรู้ ของด้านการศึกษา ด้านความรู้ทั่วไป ด้านความสามารถในการบริหารงาน และด้านคุณธรรม และจริยธรรม โดยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐาน 2 ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ในด้านปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ไม่ส่งผลทำให้เกิดความแตกต่างในประเด็นของภาวะผู้นำในด้านบุคลิกภาพ ของด้านร่างกาย และด้านจิตใจ และอารมณ์, ด้านความรู้ ของ ด้านการศึกษา และด้านความรู้ทั่วไป, ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้านคุณธรรม จริยธรรม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่า

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ไม่ส่งผลทำให้เกิดความแตกต่าง ภาวะผู้นำในด้านบุคลิกภาพ ของด้านร่างกาย และด้านจิตใจ และอารมณ์ และด้านคุณธรรมจริยธรรม

ที่ทำให้เกิดความแตกต่าง จะได้แก่

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ที่มี เพศ ที่แตกต่างกัน ส่งผลทำให้เกิดความแตกต่างในประเด็นของภาวะผู้นำด้านความรู้ ด้านความรู้ทั่วไป จะเห็นได้ว่าเพศชาย ส่งผลความเป็นผู้นำด้านความรู้ ด้านความรู้ทั่วไปมากกว่า

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ที่มี อายุ ที่แตกต่างกัน ส่งผลทำให้เกิดความแตกต่างในประเด็นของภาวะผู้นำด้านความรู้ ด้านการศึกษา และภาวะผู้นำด้านความสามารถในการบริหารงาน พบว่า ช่วงอายุ 45 ปีขึ้นไป มีผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในด้านความรู้ ด้านการศึกษา มากกว่าช่วงอายุอื่นๆ และช่วงอายุไม่เกิน 36 – 45 ปี มีผลต่อภาวะผู้นำด้านความสามารถในการบริหารงาน

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ที่มี ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน ส่งผลทำให้เกิดความแตกต่างในประเด็นของภาวะผู้นำด้านความรู้ ด้านการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในด้านความรู้ ด้านการศึกษามากกว่าผู้บริหารที่มีการศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และระดับปริญญาตรี

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ที่มี ประสบการณ์การทำงาน ที่แตกต่างกัน ส่งผลทำให้เกิดความแตกต่างในประเด็นของภาวะผู้นำด้านความรู้ ด้านการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงาน 31 ปีขึ้นไป มีผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในด้านความรู้ ด้านการศึกษามากกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงาน 11 - 20 ปี และ 21 – 30 ปี

อภิปรายผล

จากการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ที่ได้รับคัดเลือกเข้าร่วมเป็นโรงเรียนพี่เลี้ยงในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ ของด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และอารมณ์ ด้านความรู้ ของด้านการศึกษา ด้านความรู้ทั่วไป ด้านความสามารถในการบริหารงาน และด้านคุณธรรม และจริยธรรม โดยมีผลต่อการบริหารโรงเรียนในระดับมาก

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ในทุกด้านมีผลต่อการบริหารโรงเรียน เพื่อบริหารจัดการโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลักษณะผู้นำ (Trait theory of leadership) ซึ่งทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า ผู้นำที่ประสบความสำเร็จจะมีคุณลักษณะของบุคลิกภาพ หรือคุณสมบัติพิเศษ ซึ่งเกื้อกูลให้ประสบความสำเร็จ เช่น ผู้นำที่มีประสบการณ์มักมีร่างกายสูง ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่า คุณลักษณะของผู้นำเป็นพันธุกรรมที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ มิได้เกิดจากการฝึกอบรมจากทฤษฎี ผู้ที่เชื่อทฤษฎีนี้พยายามศึกษาถึงลักษณะของผู้ปกครอง หรือนักบริหารผู้ยิ่งใหญ่ โดยในปี ค.ศ. 1948-1979 สตีอกดิลล์ (Stogdill) ได้รวบรวมผลงานวิจัยคุณลักษณะผู้นำ ด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้ คุณลักษณะทางกาย (Physical Characteristics) ได้แก่ อายุ ลักษณะท่าทาง ส่วนสูง น้ำหนัก สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยส่งเสริมให้มีลักษณะผู้นำในตนเอง และสามารถสร้างความยำเกรง ให้กับสมาชิกภายในกลุ่มได้ นอกจากนี้ภูมิหลังทางสังคม (Social Background) การศึกษา สถานภาพทางสังคม

สรุปได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะที่เป็นตัวแทนของโรงเรียนในทุกๆด้าน จึงควรมีภาวะผู้นำในทุกด้านของภาวะผู้นำ เช่น ด้านบุคลิกภาพ ของด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และอารมณ์ ด้านความรู้ ของด้านการศึกษา ด้านความรู้ทั่วไป ด้านความสามารถในการบริหารงาน และด้านคุณธรรม และจริยธรรม ให้เพียบพร้อมและมีลักษณะที่ดี เพื่อใช้เป็นผู้นำในการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

2. จากการศึกษา ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ไม่ส่งผลทำให้เกิดความแตกต่าง ภาวะผู้นำในด้านบุคลิกภาพ ของด้านร่างกาย และด้านจิตใจ และอารมณ์ และด้านคุณธรรมจริยธรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก บุคลิกภาพของผู้บริหารมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อภาวะผู้นำ เพราะบุคลิกภาพหมายถึงทุกสิ่งประกอบเป็นตัวบุคคล หรือภาพรวมที่เป็นบุคคลนั้นๆ ซึ่งประกอบไปด้วย ลักษณะทางกาย จิตใจ และอารมณ์ และด้านคุณธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริหาร สามารถทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความศรัทธา และเชื่อถือ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ จนกระทั่งงานบรรลุเป้าหมาย และเกิดประสิทธิภาพ

ยกเว้นปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ที่มี เพศ ที่แตกต่างกัน ส่งผลทำให้เกิดความแตกต่างใน ประเด็นของภาวะผู้นำด้านความรู้ ด้านความรู้ทั่วไป อาจจะเป็นเพราะ เพศชาย สนใจในด้าน เศรษฐกิจ สังคม และการปกครอง มากกว่า

ส่วนปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ที่มี อายุ, ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ที่แตกต่างกัน ส่งผลทำให้เกิดความแตกต่างในประเด็นของภาวะผู้นำด้านความรู้ ด้านการศึกษา อาจจะเป็นเพราะ ช่วงอายุ 45 ปีขึ้นไป มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี และมีประสบการณ์การทำงาน 31 ปีขึ้นไป จะมีประสบการณ์จากการศึกษาทั้งรายละเอียดของกฎระเบียบ หรือมีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงมากกว่า ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลในช่วงอื่นๆ

และปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ที่มี อายุ แตกต่างกัน ส่งผลภาวะผู้นำด้านความสามารถในการบริหารงาน อาจจะเป็นเพราะ ผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุ 25 -30 ปี ยังอยู่ในวัยที่มีประสบการณ์ในการบริหารงาน น้อยกว่า และยังไม่มีความเด็ดขาดในการตัดสินใจ และ ผู้บริหารที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป มักให้ออกสแกผู้ปฏิบัติงาน มองโลกในแง่ดี จึงไม่มีความเด็ดขาดในการตัดสินใจ เช่นกัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน เกี่ยวกับ เรื่องการวางแผนการศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการกำหนดนโยบาย การบริหารงาน ตลอดจนการประเมินผลงาน และนำผลงานการประเมินไปใช้ปรับปรุงการดำเนินงาน ในโรงเรียนต่อไป

2. ควรจัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรที่ดำรงตำแหน่ง และเตรียมบุคคลขึ้นสู่ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน และควรจัดอบรมสัมมนา อย่างน้อยปีละครั้ง ทั้งนี้เพื่อนำความรู้ไปใช้พัฒนาแบบผู้นำให้ดีขึ้น และใช้ในการบริหารโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงขึ้น

3. ควรจัดให้มีการประเมินหรือวัดลักษณะของผู้บริหารที่เป็นจริงอยู่เสมอ จากผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้ผู้บริหารได้ทราบข้อบกพร่องของตนเอง และนำไปปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาภาวะผู้นำของตนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการอื่นๆ ด้วย เพื่อใช้เป็นแม่แบบ และปรับปรุงผู้บริหารโรงเรียนทั่วประเทศให้มีมาตรฐาน และมีคุณภาพมากที่สุด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กัมพล สุภาแพ่ง. (2545). ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กิติ ตยัคคานนท์. (2543). เทคนิคการสร้างผู้นำ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เปลวอักษร
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). บันทึกผู้นำ.....สานสู่ฝัน 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน. ศูนย์บริหารโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). คู่มือผู้อุปถัมภ์ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน. ฝ่ายภาคีเครือข่ายอุปถัมภ์ศูนย์บริหารโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). โครงการ หนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547).โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน. ศูนย์บริการโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- จันทราณี สงวนนาม. (2545). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2548). สู่ทิศทางการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ.
- บุญเลิศ อ่อนกุล. (2545). พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดราชบุรี. สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ประสงค์ หอมชื่น. (2548). คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ไพฑูรย์ ศักดิ์แก้ว. (2534). การศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความต้องการของครู อาจารย์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ภิญโญ สาร. (2540). การบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว
- วรารณ์ สายใจ. (2546). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลของการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารองค์การ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก. ถ่ายเอกสาร.

- วรารณ เดชพงษ์. (2547). การศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในภาคตะวันออก. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- วันชัย แสงจันทร์. (2545). คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่พึงประสงค์: กรณีศึกษาโรงเรียนเคหะทุ่งสองห้องวิทยา 1. สารนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารองค์การ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก. ถ่ายเอกสาร.
- วาณิช ประทุมพันธ์. (2545). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารองค์การ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุจิตรา เกิดวุฒิพร. (2541). ความคิดเห็นของครูปฐมวัยที่มีต่อพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารการศึกษาปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2547). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. ปทุมธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
- อุดร รongสุพรรณ. (2546). ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์: ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอเบญจลักษ์ จังหวัด ศรีสะเกษ. สารนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารองค์การ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก. ถ่ายเอกสาร.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

**ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน
ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร**

แบบสอบถามการวิจัย

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน
ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อที่ตรงกับรายละเอียดส่วนตัวของท่าน

1. เพศ
 - () ชาย
 - () หญิง
2. อายุ
 - () 25 - 30 ปี
 - () 36 - 45 ปี
 - () 45 ปีขึ้นไป
3. วุฒิ
 - () ต่ำกว่าปริญญาตรี
 - () ปริญญาตรี
 - () สูงกว่าปริญญาตรี
4. ประสบการณ์การทำงาน
 - () 11 - 20 ปี
 - () 21 - 30 ปี
 - () 31 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน
ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง กรุณาพิจารณาภาวะผู้นำของ ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน
ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทางซ้ายมือ แล้วขีดเครื่องหมาย /
ลงในช่องทางขวามือตามความคิดเห็นของท่าน

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร	ระดับที่ควร มี				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1. ภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ					
1.1 ภาวะผู้นำทางด้านร่างกาย					
- มีสุขภาพทางกายสมบูรณ์แข็งแรง					
- มีท่าทางสง่าผ่าเผย					
- มีความคล่องตัวว่องไว					
- แต่งกายสะอาดเรียบร้อย ถูกกาลเทศะ					
- มีความขยัน หมั่นเพียร					
- หน้าตายิ้มแย้ม แจ่มใส					
1.2 ภาวะผู้นำทางด้านจิตใจและอารมณ์					
- มีความเฉลียวฉลาด และไหวพริบดี					
- มีความกระตือรือร้นในการทำงาน					
- มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง					
- มีอารมณ์แจ่มใส เยือกเย็น					
- มีน้ำใจเป็นนักกีฬา					
- มีใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
- มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
- มีจิตใจเข้มแข็ง อดทน					
- ไม่คิดร้ายต่อผู้ร่วมงาน					
2. ภาวะผู้นำด้านความรู้					
2.1 ด้านการศึกษา					
- หมั่นศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดของกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ					
- เป็นผู้มีการศึกษาสูง					
- มีคุณวุฒิ ตรงกับสายงานที่ตนปฏิบัติอยู่					
- เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง					

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร	ระดับที่ควรมี				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.1 ด้านการศึกษา - เคยผ่านการฝึกอบรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน - มีความรู้ทางด้านวิชาการ วิชาชีพ					
2.2 ด้านความรู้ทั่วไป - มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ - มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล - มีความรอบรู้ในการแก้ไขเป็นปัญหาอย่างดี - มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานบุคลากร - มีความรู้ความเข้าใจในด้านจิตวิทยา - มีความรู้ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการปกครอง					
3. ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน - ส่งเสริม และบำรุงผู้ใต้บังคับบัญชา - ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีขึ้นในหมู่คณะ - สามารถปฏิบัติงานเป็นตัวอย่างที่ดี - มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานสูง - มีความเด็ดขาดในการตัดสินใจ - รู้จักการวางแผน และการปรับปรุงงานที่ตนเองทำอยู่เสมอ - มอบหมาย และกระจายอำนาจให้ผู้ใต้บังคับบัญชานำไปปฏิบัติ - มีความสามารถบริหารจัดการองค์การ - เปิดโอกาสให้ทุกคน แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการทำงาน - มีความขยันหมั่นเพียร					

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์

ภาคผนวก ค

แนวความคิดเกี่ยวกับการดำเนินงาน 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน

แนวความคิดเกี่ยวกับการดำเนินงาน 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน

นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร มีความคิดเกี่ยวกับการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของประเทศ ทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้า และแข่งขันได้ และก็ทราบดีว่า ถ้าไม่มีการดำเนินการใดๆ อย่างจริงจัง การปฏิรูปการศึกษาก็จะสำเร็จได้ยาก ดังนั้นจึงเข้ามาเกาะติดโครงการโรงเรียนในฝัน ภายใต้สมมติฐานที่ต้องการลดช่องว่างความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษา โดยหวังว่าจะเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพใกล้เคียง หรือเท่าเทียมกัน ซึ่งจะช่วยลดช่องว่างทางสังคม (สถาบันราชภัฏสวนดุสิต 2546:21)

โครงการโรงเรียนในฝัน คือ โครงการพัฒนาโรงเรียนในประเทศที่ไม่ได้รับการยอมรับว่ามีมาตรฐานให้กลายเป็นโรงเรียนที่ได้มาตรฐานในทุกๆ จังหวัดของประเทศ โดยอาศัย การพัฒนา “คุณภาพครู” ของแต่ละแห่งเป็นหลัก หลังจากนั้น ครูที่มีคุณภาพนี้เอง จะเป็นผู้ไปพัฒนาให้เยาวชนมีคุณภาพตามไปด้วย

โรงเรียนในฝัน จะมีผู้บริหารที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เปิดใจกว้างรับแนวคิดในมิติของการร่วมพัฒนาจากทุกฝ่ายที่ศรัทธา และปรารถนาจะร่วมพัฒนา รับผิดชอบในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง เราจะพัฒนาครูในโอกาสพบสิ่งใหม่ๆ เพื่อให้เข้าใจ และเปลี่ยนทัศนคติจากการเรียนการสอนแบบเดิมไปสู่แบบใหม่ ที่สำคัญครูโรงเรียนในฝัน ต้องมีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู เพราะคำว่า ครู มีความหมายลึกซึ้งในตัวครูต้องเปิดใจกว้างให้เด็กมีความอบอุ่น กล้าคิด กล้าถาม กล้าพูด และต้องเอาใจใส่ สอดส่องดูแล ช่วยเหลือเด็กอย่างใกล้ชิด ตลอดจนเรียนรู้ร่วมกันกับนักเรียน เราต้องมุ่งมั่นและอดทนร่วมกันเพื่อสร้างเด็กให้เด็กที่ใฝ่รู้เรียนเป็นสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง รู้จักคิด วิเคราะห์ มีทักษะการดำรงชีวิต สร้างงาน สร้างอาชีพ พันวงจรความยากจน เป็นคนดี อยู่อย่างมีศักดิ์ศรีของความเป็นไทย และก้าวไกลสู่สากล

พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี

แนวคิดการดำเนินโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน

1. การกระจายโอกาสทางการศึกษา แก่เด็กและเยาวชนไทยให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพได้มาตรฐานเทียบเคียงกับโรงเรียนชั้นนำ
2. จัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน โดยการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีจำนวนเพียงพอ เป็นระบบเครือข่าย และเอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน
4. พัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชนไทย ให้เติบโตขึ้นเป็นคนดีมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ
5. บริหารจัดการทั้งระบบโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ให้มีจำนวนผู้บริหาร ครู และบุคลากรมีอาชีพอย่างเพียงพอ
6. เสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและ

ชุมชนในท้องถิ่นให้เป็นแหล่งเรียนรู้เกื้อกูลซึ่งกันและกัน

7. การวัดประเมินผล เน้นการประเมินเพื่อการพัฒนาภายในโรงเรียน และการรับรองคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

กรอบแนวคิดโรงเรียนในฝัน

โรงเรียนในฝัน คือ โรงเรียนที่มีคุณภาพได้มาตรฐานมีบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อบอุ่น และปลอดภัยมีเอกลักษณ์โดดเด่นเป็นรูปแบบของการพัฒนาไปสู่การปฏิรูปการศึกษา และสร้างนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นั่นคือเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นนักคิดวิเคราะห์ มีทักษะการดำรงชีวิต มีความเป็นไทย และมั่นใจตนเอง โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในการบริหารจัดการ และการเรียนรู้ รวมทั้งประสานความร่วมมือร่วมใจในการทำงานร่วมกันกับองค์กร และบุคคลกลุ่มต่างๆ ซึ่งสามารถจำแนกบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนโรงเรียนในฝันได้เป็น 3 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญ มีบทบาทในการช่วยเหลือ สนับสนุนทางด้านวิชาการ การจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการบริหารจัดการให้แก่โรงเรียน เช่น ครูมืออาชีพ ผู้เชี่ยวชาญของสถาบันการศึกษา กลุ่มเด็กพิเศษ คณาจารย์คณะต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรัชญาเมธี นักการศึกษา นักวิชาการชั้นนำ นักบริหารมืออาชีพ เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 พี่เลี้ยง เป็นผู้ดูแลติดตามช่วยเหลือพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ครูและผู้บริหารโรงเรียนในฝัน สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีคุณภาพ ได้แก่ คณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษา หรือโรงเรียนชั้นนำในพื้นที่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ครูที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ ในท้องถิ่น

กลุ่มที่ 3 ผู้อุปถัมภ์ เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานไปสู่เป้าหมายของโรงเรียนในฝันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน องค์กร ภาคเอกชน (NGO) ชุมชน และประชาชน โดยการสนับสนุนด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ สื่อการศึกษา อาคารสถานที่ แหล่งการเรียนรู้ และงบประมาณ เป็นต้น

นอกจากนี้ มี 1 ตัวเชื่อม คือใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร (ICT) โดยสนับสนุนให้ทุกโรงเรียนในโครงการมีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์เพื่อการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ต่อพ่วง คอมพิวเตอร์แม่ข่าย เพื่อการสืบค้นข้อมูลของผู้บริหาร ครูและนักเรียนในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และอินเทอร์เน็ต รวมถึงการเชื่อมโยงตัวช่วยต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มพี่เลี้ยง กลุ่มผู้อุปถัมภ์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของโครงการ

สรุปผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน

การพัฒนาครู และผู้บริหารไปสู่มืออาชีพได้ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมจากผู้ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. คณะอาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษา (สถาบันราชภัฏ/มหาวิทยาลัย/สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล)
2. ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา และศึกษานิเทศก์
3. ครู และผู้บริหารของโรงเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ
4. องค์กรทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่น

เป้าหมายการพัฒนาโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน

1. เชิงปริมาณ
 - 1.1 ผู้บริหารโรงเรียน 921 คน
 - 1.2 ครู 921 โรงเรียน โดยเฉลี่ยประมาณโรงเรียนละ 30 คน รวมทั้งสิ้น 27,630 คน
2. เชิงคุณภาพ
 - 2.1 มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของสังคม
 - 2.2 เน้นการนำระบบ ICT มาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน
 - 2.3 มีระบบการบริหารจัดการที่จูงใจครูให้พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน
 - 2.4 มีระบบการประเมินผลงานเพื่อความก้าวหน้า
 - 2.5 รูปแบบการพัฒนาเน้นการพัฒนาทั้งโรงเรียน
 - 2.6 ใช้เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการประเมินผลตามสภาพจริง
 - 2.7 ให้มีส่วนร่วมจากชุมชน และสังคม
 - 2.8 เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้
 - 2.9 เป็นฐานของการพัฒนาวิชาชีพ

ลักษณะของโรงเรียนในฝัน

กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำเอกสาร โดยกำหนดลักษณะของโรงเรียนในฝันไว้ 7 ประการ (2546.7-8) ดังนี้

1. จัดการศึกษาได้คุณภาพมาตรฐาน ปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น แข่งขันได้ในระดับสากล ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐานชาติ สามารถพัฒนาสู่มาตรฐานสากล บนพื้นฐานความเป็นไทย จัดบรรยากาศการเรียนรู้ เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน และมีความเป็นประชาธิปไตย

2. เป็นตัวอย่างการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับอำเภอที่มีคุณภาพมาตรฐาน เทียบเคียงกับโรงเรียนชั้นนำ เป็นที่ยอมรับศรัทธาของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ที่เน้นการมีส่วนร่วม

3. มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ บริหารคุณภาพทั้งระบบ มีความคล่องตัวรวดเร็ว ทันสมัย มีผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามืออาชีพ และมีจำนวนเพียงพอ

4. มีความเข้มแข็งทางวิชาการ สามารถเป็นต้นแบบ เป็นแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนช่วยเหลือพัฒนาชุมชน และเกื้อหนุนซึ่งกัน และกัน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และชุมชนเข้มแข็ง

5. มีเครือข่ายการสนับสนุน มีกระบวนการวิจัยอย่างต่อเนื่อง เป็นแหล่งทดลองสาธิต และฝึกอบรมครูของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน

6. สื่อและเทคโนโลยีทันสมัยเพียงพอ เป็นระบบเครือข่าย และเอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน

7. เป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่น ๆ นำนวัตกรรมทางการศึกษาที่ทันสมัยไปพัฒนาโรงเรียน ให้มีคุณภาพ (วารสารวิชาการสถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์ 2547:46)

บทบาทของพี่เลี้ยง

พี่เลี้ยงมีบทบาทในการพัฒนาครูและผู้บริหารเพื่อพัฒนาโรงเรียนในฝันทั้งระบบด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม โดยดำเนินการดังนี้

1. พัฒนาครูตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียนแต่ละโรงเรียน และครูแต่ละคน
2. ให้คำปรึกษา และสนับสนุนให้ครู และผู้บริหารได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
3. ให้คำปรึกษา และการสนับสนุนในการพัฒนางานที่ส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพ
4. ติดตาม ประเมิน และนิเทศ
5. รายงานผลในรูปแบบรายงานการวิจัย

สรุป พี่เลี้ยง คือเป็นกลุ่มกัลยาณมิตรผู้ติดตามสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือครู และผู้บริหาร โรงเรียนในฝันในลักษณะการทำ Mapping ทั่วประเทศ ให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีคุณภาพตามความต้องการ

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวแสงระพี ล้วนประจักษ์แจ้ง
วันเดือนปีเกิด	3 กันยายน 2523
สถานที่เกิด	จังหวัดพิจิตร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	1413 ซอยภาวนา ถนน ลาดพร้าว เขต ห้วยขวาง แขวง สามเสนนอก กทม. 10320
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ประวัติการศึกษา	คณะนิเทศศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2545	
พ.ศ. 2549	